№ 163 (1976)

Чацвер, 2 верасня 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП «Народная воля»

Кошт свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +16...+18, сонечна, уначы — +12...+14, без ападкаў; у Брэсце ўдзень — +17...+19, сонечна, уначы — +10...+12, без ападкаў; у Гродне ўдзень — +17...+19, уначы — +10...+12, на працягу сутак — без ападкаў; у Віцебску ўдзень — +13...+15, дождж, уначы — +11...+13, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +15...+17, уначы — +12...+14, на працягу сутак — без ападкаў; у Магілёве ўдзень — +15...+17, уначы — +13...+15, на працягу сутак — без ападкаў.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Жнівень. Цэны пайшлі ў рост

На 0,1 працэнта выраслі спажывецкія цэны ў Беларусі за першыя тры тыдні жніўня, паведамілі БелаПАН у Міністэрстве статыстыкі і аналізу (за першы тыдзень — знізіліся на 0,2 працэнта, за другі — выраслі на 0,1, за трэці — на 0,2).

Для параўнання: за першыя тры тыдні ліпеня цэны павялічыліся на 1,4 працэнта, за першыя тры тыдні жніўня 2003 года — на 0,3 працэнта.

З пачатку года спажывецкія цэны павысіліся на 9,2 працэнта (за аналагічны перыяд мінулага года — на 16,6).

Афіцыйны прагноз інфляцыі на 2004 год складае 14 — 18 працэнтаў. Такім чынам, прагноз "выкананы" на 66 працэнтаў па ніжняй планцы і на 51 працэнт па верхняй.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Пікет дазволяць?

Беларускі кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў (БКДП) накіраваў у Мінгарвыканкам заяўку на правядзенне 29 верасня пікета на Кастрычніцкай плошчы сталіцы. Акцыя арганізуецца з мэтай выказвання пратэсту дзеянням уладаў, якія сістэматычна парушаюць правы прафсаюзаў, паведамляюць арганізатары пікета.

Асаблівую заклапочанасць у іх выклікаюць падрыхтаваныя Міністэрствам юстыцыі змяненні і дапаўненні ў Закон аб прафсаюзах, якія, на думку БКДП, могуць прывесці да ліквідацыі незалежнага прафсаюзнага руху ў краіне.

Мінюст, у прыватнасці, прапануе у шмат разоў павялічыць норму для стварэння рэспубліканскага прафсаюза — з 500 да 30 тысяч членаў. Уводзіцца таксама паняцце тэрытарыяльнага прафсаюза, які, згодна з законапраектам, павінен аб'яднаць не менш як 5 тысяч членаў у адной ці некалькіх абласцях, і мясцовага прафсаюза, які павінен аб'яднаць работнікаў адной арганізацыі ці некалькіх арганізацый, што знаходзяцца на тэрыторыі аднаго раёна (горада).

Ірына ЛЕЎШЫНА.

Працэс пайшоў

Учора ў Беларусі ў школу пайшлі 1 млн. 347 тысяч 157 чалавек.

Як паведамілі ва ўпраўленні агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі, сёлета за вучнёўскія парты ўпершыню селі больш за 91 тысячу 880 дзяцей, у той час як летась — 90 тысяч. Адным з новаўвядзенняў гэтага навучальнага года стала нумарацыя класаў агульнаадукацыйнай школы з 12-гадовым тэрмінам навучання: замест падрыхтоўчага дзеці будуць пастулаць у 1 клас. Такім чынам, абавязковая базавая адукацыя ўключае ў сябе першую ступень — 1-4 класы пачатковай школы і другую — 5—10 класы. Трэцяя ступень навучання — 11-12 класы — уяўляе сабой профільную старэйшую школу.

Акрамя гэтага, сёлета ў праграму першага класа ўведзены новы прадмет — "Фізкультура і здароўе". Акрамя гэтага, першакласнікі стануць вывучаць дзве дзяржаўныя мовы — беларускую і рускую.

Традыцыйна ўсе першакласнікі забяспечваюцца падручнікамі бясплатна. У цэлым да пачатку навучальнага года выдадзена 160 найменняў падручнікаў. Сёлета ўпершыню выдадзены падручнік "Асновы бяспекі жыццядзейнасці". Да 60-годдзя Перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі прымеркавана выданне кнігі "Вялікай Айчынная вайна савецкага народа ў кантэксце Другой сусветнай вайны".

Плата за карыстанне камплектаў падручнікаў у новым навучальным годзе складае ад 2 тысяч 420 рублёў да 10 тысяч 850 рублёў у залежнасці ад класа.

На тры месяцы — не больш...

Распараджэннем галоўнага дзяржаўнага санітарнага ўрача Беларусі — намесніка міністра аховы здароўя Міхаіла Рымжы абмежаваны тэрмін дзеяння ліцэнзій на дзейнасць у галіне медыцынскіх паслуг насельніцтву.

Галоўным дзяржаўным санітарным урачам адміністрацыйных тэрыторый даручана выдаваць суіскальнікам ліцэнзій і ліцэнзіятам гігіенічныя заключэнні на права атрымання ліцэнзій з абавязковым указаннем тэрміну іх дзеяння — не больш чым на тры месяцы.

Згаданыя меры прыняты з мэтай выпрацоўкі адзіных падыходаў да выдачы тэрытарыяльнымі ўстановамі санітарна-эпідэміялагічнай службы гігіенічных заключэнняў на права атрымання ліцэнзій.

Вольга АСІПЕНКА.

Назіральнікі рыхтуюцца ўжо зараз

Плануецца, што місія назіральнікаў ад Садружнасці Незалежных Дзяржаў на выбарах у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі пачне сваю працу ў Мінску напрыканцы гэтага — пачатку наступнага тыдня. Аб гэтым паведаміў памочнік першага намесніка старшыні Выканаўчага камітэта СНД Алег Кулеба.

Ен таксама расказаў, што назіральнікі прыбудуць у Мінск за некалькі дзён да 17 кастрычніка — дня галасавання. Супрацоўнікі місіі азнаёмяць іх з планам правядзення назірання, арганізуюць у групы, пасля чаго прадстаўнікі краін Садружнасці выедуць для непасрэднай працы ў рэгіёны краіны.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

ДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ КЛУБ

Джордж КРОЛ:

«Чем больше времени я нахожусь в Беларуси, тем больше меня охватывает желание знать больше и понимать больше о сложностях жизни, менталитете и истории белорусов»

С Чрезвычайным и Полномочным Послом Соединенных Штатов Америки в Республике Беларусь журналист "Народной воли" ***Александр СИЛИЧ*** *беседует не только о политике...*

— Хочу, г-н Посол, сразу напомнить тот факт, что еще на заре независимости Беларуси именно США стали гарантом нашего суверенитета, признав молодое государство — Республику Беларусь. Но во времена, когда и так близкие отношения между руководствами Беларуси и России приближались, я бы сказал, к "интимным", что-то было незаметно активности американского высшего руководства воспользоваться правами гаранта суверенитета нашей Родины. Не было даже попытки американской стороны обсудить "белорусский вопрос" с руководством России. Будет ли, на Ваш взгляд, предпринята такая попытка в дальнейшем или все останется так как есть?

— Прежде всего, я хотел бы высказаться о том, что касается вопроса гарантий независимости Беларуси. США в свое время заключили с Россией и Соединенным Королевством Великобритании договор о признании суверенитета Республики Беларусь (и это является долгосрочной политикой США), а также о том, что эти гарантии будут реализовываться через различные международные документы ООН.

Что касается обсуждения, как Вы сказали, "белорусского вопроса" с руководством России, то Соединенные Штаты никогда не строили и не строят свою политику по отношению к Беларуси в зависимости от позиции России. Обсуждая с руководством России региональные проблемы, американская сторона затрагивает и вопросы, связанные с Беларусью. Но какого-то специального обсуждения "белорусского вопроса" не было. Позиция США всегда была достаточно понятной и твердой: мы поддерживаем территориальную целостность, суверенитет и независимость Беларуси.

— В этой связи, не секрет, что в одном из своих недавних выступлений президент США Джордж Буш пообещал Александру Лукашенко "горячее лето". Так во всяком случае передавали некоторые интернет-издания. Как Вы думаете, что это значит? Лето закончилось, а высокая температура наблюдается исключительно на термометре...

— Я не припомню, чтобы президент Буш говорил нечто подобное. Поэтому не могу дать на этот счет никаких комментариев.

— Войны в Афганистане и Ираке сильно пошатнули рейтинг нынешнего президента США. Если в ноябре этого года у вас будет новый президент, например, демократ Джон Керри, не изменится ли политика США по отношению к Беларуси, а если изменится, то в какую сторону?

— Сейчас трудно предугадать, кто победит на ближайших выборах в США — останется Джордж Буш в Белом доме или же будет сформирована новая администрация. На самом деле трудно предположить, какова будет политика новой администрации по отношению к Беларуси. Однако, если судить по последним десяти годам — и во времена демократа Клинтона, и республиканца Буша — политика США по отношению к Беларуси не менялась. И я думаю, не будет никаких драматических изменений в этой политике в будущем. Эта политика будет и впредь базироваться на долгосрочной, незыблемой стратегии поддержки независимой и суверенной Беларуси и на бессменном желании видеть Беларусь экономически процветающим и сильным демократическим государством, полностью интегрированным в трансатлантическое сообщество наций. Как вы хорошо знаете, за эти последние десять лет мы в США не наблюдаем развития Беларуси в направлении сильного демократического государства с рыночной экономикой, интегрированной в экономику стран-соседей. И все из-за политики, которую проводят белорусские власти. Я думаю, что руководство США и далее будет пытаться убедить белорусские власти, а также продолжит работу с белорусской общественностью в направлении развития демократического общества и экономики, которая

станет частью общих экономических тенденций в регионе. Все это, безусловно, лежит в сфере интересов Соединенных Штатов и, надеюсь, в сфере интересов Беларуси.

Сенатор Джон Керри, который претендует сейчас на пост президента, как вы наверняка знаете, является одним из сторонников принятия "Акта о демократии в Беларуси". Похоже, что у него даже как у сенатора есть большой интерес к вашей стране В Конгрессе США также есть настроения поддерживать демократическое и экономическое развитие Беларуси.

— Ваш прогноз: кто победит на ноябрьских выборах — Джон Керри или Джордж Буш?

— Сейчас очень трудно предугадать окончательный результат. Опросы общественного мнения, а также оценки специалистов показывают, что оба кандидата — Керри и Буш — идут след в след.

— Недавно один из комиссаров Еврокомиссии опубликовал в западноевропейской прессе материал о том, что в Европе должна быть буферная зона, Беларусь, мол, вообще не следует тянуть в ЕС. Вместе с тем просачиваются сведения, что одновременно в Европе ужесточаются требования к беженцам из Беларуси, что их якобы будут высылать. Не считаете ли Вы такую политику недальновидной и циничной? В Беларуси ужесточается давление на все институты общества, а ЕС отгораживается от нас высоким забором...

— Если рассматривать политику Соединенных Штатов и Евросоюза по отношению к Беларуси, то мы на самом деле близко ее координируем. Эта политика — одна и та же, без принципиальных различий. Вот ее основные принципы: поддержка развития в Беларуси демократического общества и рыночной экономики. Беларусь — часть Европы, которая должна строить дружеские, взаимовыгодные отношения со странами-соседями, а также с США — как с очень дальним соседом *(смеется)*. И Евросоюз, и США уважают независимость и суверенитет Беларуси, права ее граждан, среди которых — право свободно принимать решения, право выбирать свое будущее. И ЕС, и США хотели бы, чтобы беларусы были услышаны, а их мнение было бы учтено справедливым, демократическим способом. Я ничего не слышал о тех случаях, которые вы упомянули, — что ЕС якобы не благоволит к белорусским беженцам. В Евросоюзе, насколько я знаю, нет какой-то особой политики по отношению к беженцам из Беларуси...

(Окончание на 2-й стр.)

СКАНДАЛ

Мікалай ЖУРАЎСКІ, генеральны дырэктар гатэля "Мінск":

«Адбылася недарэчнасць»

Як паведамляла ўжо "Народная воля", у нядзелю дэлегатаў Аб'яднанай грамадзянскай партыі не пусцілі ў канферэнц-залу гатэля "Мінск", дзе павінен быў адбыцца з'езд партыі па вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты. АГП загадзя аплаціла памяшканне, але супрацоўнікі службы бяспекі гатэля, спаслаўшыся на адсутнасць дамовы з подпісам кіраўніцтва, дэлегатам уваход забаранілі. Абураныя палітыкі падалі скаргу ў пракуратуру.

— Адбылася недарэчнасць, — кажа Мікалай Жураўскі. — *Кіраўніцтва АГП напярэдадні мерапрыемства даслала факс з просьбай забраніраваць на 29 жніўня канферэнц-залу на 50 асобаў. Наш малады супрацоўнік, не ўзгадніўшы гэтую паперу з кіраўніцтвам гатэля, не паставіўшы аніякіх рэзалюцый, выпісаў рахунак і зноў жа па факсе даслаў яго прадстаўнікам АГП. Партыя заплаціла грошы. Але ў нас ёсць пэўнае правіла: спачатку накладаецца рэзалюцыя дырэктара альбо намесніка гатэля, пасля падпісваецца дамова паміж бакамі і толькі затым ужо вырашаюцца грашовыя пытанні. Супрацоўнік, па нявопытнасці не разабраўшыся ў сітуацыі, перавысіў свае паўнамоцтвы... І калі ён высветліў нарэшце, што з паперамі не ўсё добра, загадзя патэлефанаваў у офіс АГП і паведаміў, што наладзіць мерапрыемства наўрад ці атрымаецца.*

У партыі быў час прыняць неабходныя захады дзеля таго, каб пазбегнуць такой непрыемнай сітуацыі. І мне крыху незразумела, чаму АГП гэтага не зрабіла і ні разу не патэлефанавала асабіста мне, дырэктару.

Сітуацыя, канешне, вельмі прыкрая. На жаль, з'езд быў запланаваны на выхадныя, і з кіраўніцтва гатэля "Мінск" у гэты час нікога не было на месцы. Вы зразумейце, што ў нас ёсць пэўныя правілы, у адпаведнасці з якімі мы праводзім усе мерапрыемствы, і парушаць іх нельга нікому. Тут ужо пайшлі абвінавачванні ў палітычных намерах і адмысловых дзеяннях з боку гатэля. Я б вельмі хацеў падкрэсліць, што ніякай палітычнай падаплёкі ў тым, што адбылося, няма. Гэта праблема чыста тэхнічнага характару, бакі не ўзгаднілі механізм афармлення дакументаў. Мы для ўсіх адкрыты... У канферэнц-зале нашага гатэля даволі часта праводзяцца з'езды палітычных партый розных накірункаў, і ніколі мы не чулі ніякіх папрокаў. Намі падпісана 13 дамоваў з прадстаўніцтвам ААН аб правядзенні мерапрыемстваў, ніякай заўзятасці і непрыязні да гасцей і дэлегатаў кіраўніцтва гатэля "Мінск" не мае.

Я ўжо папрасіў прабачэння ў намесніка старшыні АГП Сяргея Альфера. Грошы партыі мы вярнулі.

Сяргей АЛЬФЕР, намеснік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі:

«Накіравалі скаргу ў пракуратуру»

— Тэлефанаванняў напярэдадні з'езда з боку гатэля "Мінск" да нас не паступала. Гэта я магу сказаць дакладна. Тое ж самае наконт грошай: на ўчарашні дзень ніякіх грашовых сродкаў да нас не паступала. Усе тыя тлумачэнні, якія мы зараз чуем, не вытрымліваюць аніякай крытыкі. Я неаднойчы быў сведкам з'ездаў многіх партый, якія праводзілі свае мерапрыемствы менавіта ў канферэнц-зале "Мінска", і магу сказаць, што многія з іх афармлялі дакументы па такім жа механізме, што і мы. Зараз кіраўніцтва "Мінска" спрабуе перакласці ўсё на плечы "нявопытнага супрацоўніка", але перамовы наконт арганізацыі мерапрыемства мы вялі ў тым ліку і з банкетнай службай. І я б сказаў, з даволі вопытнымі жанчынамі, а не з маладым супрацоўнікам. Я прыязджаў у гатэль асабіста і ўзгадняў парадак правядзення з'езда, якое будзе абсталяванне ў зале і гэтак далей. У нас ёсць рахункі з подпісам бухгалтэрыі "Мінска" і рэстарана гатэля аб аплаце залы для з'езда і правядзенні кавы-паўзы.

Пазаўчора скаргі аб супрацьпраўных дзеяннях кіраўніцтва гатэля "Мінск" мы накіравалі ў пракуратуру і аддзел барацьбы з эканамічнымі злачынствамі Маскоўскага раёна Мінска. Аб'яднаная грамадзянская партыя лічыць, што было парушана іх права на волевыяўленне, учынены перашкоды для дзейнасці грамадскай арганізацыі. У дзеяннях кіраўніцтва гатэля мы бачым яскравыя прыкметы махлярства. Пра сітуацыю вакол з'езда мы праінфармавалі Цэнтрвыбаркам і Мінюст. Ліст з патрабаваннем патлумачыць свае дзеянні быў дасланы і кіраўніцтву гатэля "Мінск".

Вольга КЛАСКОЎСКАЯ.

Ці ёсць у Беларусі свой Лех Валенса?

Вячаслаў ОРГІШ,
доктар філасофскіх навук

Як вядома, у Польшчы барацьба з камуністычнай дыктатурай стала эфектыўнай тады, калі ў краіне разгарнула сваю дзейнасць "Салідарнасць". Менавіта гэтая прафсаюзная арганізацыя стала каардынатарам намаганняў польскай дэмакратыі, скіраваных на дэмакратычную перабудову польскага грамадства. У "Салідарнасці" палякі ўбачылі свайго роду сцяганосца польскага супраціўлення пракамуністычнаму рэжыму, нейкую маральную інстанцыю, якая разам з касцёлам здольна накіроўваць энергію грамадскага стварэння ў рэчышча еўрапейкіх гаспадарчых і культурных традыцый.

А пачалося з таго, што ў жніўні 1980 года невялікая група рабочых актывістаў гданьскай судаверфі сабралася разам і заснавала незалежны прафсаюз, а яго лідэрам абрала электрыка Леха Валенсу.

Хацелася б верыць у тое, што падзея, якая адбылася ў Мінску 31 жніўня, утрымлівае ў сабе нешта сімвалічнае, па духу і наступствах можа быць параўнана з польскай "Салідарнасцю". У гэты дзень група мінскай інтэлігенцыі прыкладна з 15 чалавек, у сваёй большасці прадстаўляючы раду беларускай інтэлігенцыі, сабралася, каб папрацаваць над стварэннем камітэта **"За справядлівыя выбары"**. У беларускім грамадстве даўно наспела патрэба арганізаваць нейкую грамадскую інстанцыю, якая б узяла на сябе функцыю публічнага апанента і крытыка афіцыйнай сістэмы рэгулярнага папірання дэмакратычных норм і працэдур у Беларусі. Маючыя адбыцца ў кастрычніку парламенцкія выбары — выпадак, які вельмі падыходзіць для таго, каб аб'яднаць беларускае грамадства ў барацьбе за дэмакратыю ў яе канкрэтных праявах.

Выканаўчая ўлада, выкарыстоўваючы неабмежаваны адміністратыўны рэсурс, будзе рабіць усё, каб набраць 17 кастрычніка "кішэнны" парламент, не прапусціць у яго апазіцыю.

Што гэтаму супрацьпаставіць?

Грамадскае назіранне і публічнае выкрыванне супрацьзаконных і антыдэмакратычных дзеянняў рэжыму. Гэтую надзвычай неабходную работу і можа ўзначаліць камітэт "За справядлівыя выбары". Так, па крайняй меры, думаюць ініцыятары яго стварэння. Справа ў тым, што практыка назірання за выбарамі з боку грамадскасці ў краіне склалася даўно. "Беларускі Хельсінкскі камітэт", незарэгістраваныя "Хартыя'97" і "Вясна" — грамадскія арганізацыі, якія выконваюць гэтую работу ў рэжыме маніторынгу ўжо шмат гадоў.

Аднак адзінай сістэмы грамадскага кантролю выбараў у Беларусі пакуль няма. Згодна з задумкай ствараемы камітэт павінен узяць на сябе ролю каардынатара намаганняў грамадскасці, маючай намер здзейсніць кантроль за ажыццяўленнем дэмакратычных норм і працэдур у ходзе восеньскіх парламенцкіх выбараў, а таксама прэзідэнцкіх выбараў 2006 года.

Ідэйным натхняльнікам стварэння камітэта "За справядлівыя выбары" выступіў дэпутат парламента генерал **Валерый ФРАЛОЎ**, які ў апошнія паўтара года рашуча спрабуе актывізаваць і аб'яднаць намаганні апазіцыі (у ствараемы камітэт ён пакуль уваходзіць не будзе, паколькі балатуецца на парламенцкіх выбарах).

Пісьменнік **Сяргей ЗАКОННІКАЎ**, палемізуючы з генералам, заўважыў: за апошнія гады колькі гэтых камітэтаў, рухаў настваралі! А што толку? Дзе вынік? Народ слаба рэагуе на ініцыятывы апанентаў рэжыму.

На гэта Валерый Фралоў адказаў наступным чынам. Калі не варушыцца, дык наогул нічога не атрымаецца. Жаба (у вядомай гісторыі) здолела выпаўзці з глячыка з малаком толькі таму, што ўвесь час малаціла лапкамі. І ў рэшце рэшт збіла масла, узлезшы на якое здолела выбрацца з глячыка.

Увогуле працэнт скептыкаў сярод сабраўшыхся быў значным. Тым не менш пераважыў на дадзеным этапе разлік на тое, што чарговая задумка апазіцыі не праваліцца. Як рэзонна заўважыў **Уладзімір КОЛАС**, старшыня рады беларускай інтэлігенцыі, не памыляецца той, хто нічога не робіць, а толькі крытыкуе. Аднак беларуская інтэлігенцыя не можа сабе дазволіць сядзець склаўшы рукі. Нашчадкі ёй гэтага не даруюць.

Спыніліся на тым, што працу па стварэнні камітэта варта працягнуць. Для гэтага трэба ўдакладніць спіс тых, хто ў яго ўвойдзе, а таксама стварыць выканкам, які возьме на сябе функцыі непасрэднага каардынатара работы камітэта. Пытанне аб беларускім Леху Валенсе засталося адкрытым. Яго ролю прапанавалі сыграць **Аляксандру ВАЙТОВІЧУ**. Былы старшыня Савета Рэспублікі папрасіў час на абдумванне прапановы да пятніцы, калі збярэцца чарговае пасяджэнне ініцыятыўнай групы.

ДАСЛОЎНА

Леў МАРГОЛІН:

«У датэрміновым галасаванні павінна прыняць удзел ад 30 да 50 працэнтаў выбаршчыкаў»

Апошнім часам улады Барысава праводзяць шмат нарад, прысвечаных парламенцкім выбарам. На адной з такіх нарад нават прысутнічаў намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта **Алег Праляскоўскі**.

За дзеяннямі ўлад Барысава пільна сочыць прадпрымальнік, які мае намер стаць дэпутатам Палаты прадстаўнікоў, **Леў Марголін.**

"Некалькі дзён таму ў выканкаме зноў адбылася нарада са старшынямі ўчастковых камісій і кіраўнікамі прадпрыемстваў, — гаворыць Леў Фёдаравіч. — *Там было сказана, што ў датэрміновым галасаванні павінна прыняць удзел ад 30 да 50 працэнтаў выбаршчыкаў. Прагучала, што перш за ўсё датэрмінова прагаласаваць павінны ваенныя і студэнты. Аднак самай жорсткай у ідэалагічным плане была нарада, якая праходзіла ў Палацы культуры. Там нават называлі прозвішчы прадстаўнікоў апазіцыі, якіх ніякім чынам нельга дапусціць да перамогі".*

Старшыня барысаўскага гарвыканкама **Васіль Бургун** у інтэрв'ю Радые Свабода заявіў, што нічога незаконнага падчас выбарчай кампаніі ў ягоным горадзе не адбываецца.

"Няпраўда, хлусяць, гэта было пасяджэнне гарвыканкама з парадкам дня "Стан ідэалагічнай працы ў горадзе Барысаве", хай патэнцыйныя кандыдаты не выдумляюць...", — сказаў ён.

Васіль Бургун гаворыць, што ніякай размовы пра тое, каб было нейкае заданне правесці выбары ў адзін тур пры 30—50 працэнтнай датэрміновай яўцы выбаршчыкаў, таксама не было.

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Не здрадзім!

Шаноўныя чытачы!

Дамаўляемся: Вы і надалей не здрадзіце "Народнай волі", а "Народная воля", у сваю чаргу, не здрадзіць Вам. Калектыў рэдакцыі зробіць усё магчымае, каб газета была яшчэ больш цікавай і змястоўнай. Мы служым толькі аднаму Богу — ПРАЎДЗЕ.

Будзем разам і ў чацвёртым квартале 2004 года. Не спазніцеся з падпіскай, калі яна ў Вас заканчваецца ў верасні.

Вы ведаеце, якія падзеі чакаюць усіх нас у кастрычніку. Ды і потым краіна будзе жыць па незвычайным календары — наперадзе прэзідэнцкія выбары. "Народная воля" павінна стаць вашай настольнай газетай.

Разам — у заўтрашні дзень!

Рэдакцыя газеты "Народная воля".

ЭКСКЛЮЗІЎ

Йонас ПАСЛАЎСКАС, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі:

«Гэта асаблівы гонар для Літвы»

З 1 верасня літоўская амбасада ў Беларусі пачынае выконваць функцыі кантактнай амбасады НАТО ў нашай краіне.

Сетка такіх кантактных пунктаў Паўночна-Атлантычнага альянса ў краінах-партнёрах НАТО, якой з'яўляецца і Беларусь, існуе з 1992 года. Кантактная амбасада — нефармальнае прадстаўніцтва альянса. Яго абавязкі — інфармаваць грамадскасць краін-партнёраў, якіх, дарэчы больш за 20, аб дзейнасці блока і яго мэтах.

Да літоўскай амбасады функцыі кантактнай амбасады НАТО ў Беларусі выконвала пасольства Турэцкай рэспублікі, яшчэ раней — амбасады Польшчы, Італіі. І вось зараз, згодна з рашэннем Савета НАТО, гэтая функцыя даручана Літоўскай амбасадзе. Як вядома, Літва толькі нядаўна, у сакавіку гэтага года стала паўнапраўным членам НАТО.

— Кіраўніцтва нашай краіны вельмі сур'ёзна ставіцца да такога адказнага даручэння Паўночна-Атлантычнага альянса, — сказаў у інтэрв'ю "Народнай волі" Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Літоўскай Рэспублікі ў Беларусі **Йонас ПАСЛАЎСКАС.** — *Для Літвы гэта асаблівы гонар, гэта заслужаная ацэнка шматгадовай працы Літвы з суседзямі на Усходзе. Больш таго, на мой погляд, гэта яшчэ і ацэнка палітыкі Літвы, падрыхтаванасці краіны быць членам НАТО і ацэнка нашых намаганняў як члена альянса быць не толькі краінай-спажыўцом, але і краінай, якая распаўсюджвае бяспечнасць і стабільнасць. Як вядома, Літва ўдзельнічае ў многіх аперацыях НАТО. Я таксама мяркую, што гэта і ацэнка працы амбасады Літвы ў Беларусі — нашага калектыву, умоў працы.*

З 1 верасня ў нашай амбасадзе ў Мінску пачаў працаваць першы ваенны аташэ Літвы, падпалкоўнік ***Альвідас Даменас****. МЗС Літвы хутка накіруе ў Беларусь яшчэ аднаго дыпламата, які будзе дапамагаць нам працаваць у гэтым накірунку.*

Дзейнасць амбасады будзе вельмі разнастайнай. Першы блок працы — інфармацыйны. Мы ставім мэту расказаць аб палітыцы НАТО беларускай грамадскасці, акадэмічным установам, няўрадавым арганізацыям. Будзем цесна супрацоўнічаць з урадавымі структурамі Беларусі, і некаторыя накірункі гэтай працы мы ўжо абмеркавалі.

Таксама мы плануем правядзенне канферэнцый і семінараў па натаўскай тэматыцы. Магчыма, штаб-кватэру НАТО альбо адну з краін альянса наведаюць беларускія журналісты.

Марыя ЭЙСМАНТ.

Гроза, которая была в Минске 31 августа 2004 года, надолго запомнится жителям столицы.

Фота photo.bymedia.net

ПУЛЬС

Кожнаму першакласніку — па індывідуальным настаўніку?

Каля 33 працэнтаў дзяцей шасцігадовага ўзросту функцыянальна да школы не гатовы.

Такое меркаванне выказала вядучы навуковы супрацоўнік Навукова-даследчага інстытута аховы мацярынства і дзяцінства Маргарыта Дзевялтоўская. Паводле яе слоў, пачынаць рыхтаваць дзіця да школы трэба не пазней пяцігадовага ўзросту.

На думку спецыяліста, важна ліквідаваць праблемы, звязаныя з парушэннем маўлення, канцэнтрацыяй увагі, паводзінаў дзіцяці і дасесці іх да таго ўзроўню, калі яны перастануць перашкаджаць навучанню ў школе. Займацца карэкцыяй гэтых праблем ужо позна, калі дзіця пайшло ў школу: настаўнік не зможа займацца з кожным індывідуальна, сказала яна.

Вольга АСІПЕНКА.

«Журналіст падчас выбараў»

— так называлася міжнародная канферэнцыя, што прайшла ў Вільнюсе. Яе арганізатарамі выступілі Дацкі саюз журналістаў і Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне "Беларуская асацыяцыя журналістаў" (БАЖ).

Як паведамілі БелаПАН у прэс-службе БАЖ, найбольш актуальным пытаннем на сустрэчы была сітуацыя са СМІ ў Беларусі напярэдадні парламенцкіх выбараў. Выслухаўшы паведамленні беларускіх удзельнікаў, журналісты і грамадскія дзеячы іншых краін выказалі гатоўнасць садзейнічаць прыцягненню ўвагі замежных СМІ і сусветнай грамадскасці да становішча са свабодай слова ў Рэспубліцы Беларусь. Апрача таго, імі абмяркоўваліся магчымасці правядзення адукацыйных праграм для беларускіх журналістаў у краінах балтыйскага рэгіёна, даследавання чытацкай аўдыторыі ў Беларусі, лабіравання інтарэсаў беларускай грамадзянскай супольнасці ў еўрапейскіх і міжнародных арганізацыях.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Алё, хто будзе трэцім?

Цікавасць да ўдзелу ў тэндэры на атрыманне трэцяй ліцэнзіі на аказанне паслуг сотавай сувязі ў стандарце GSM у Беларусі праявілі 6 замежных кампаній. 4 з іх ужо выкупілі тэндэрныя дакументы, дзве — падалі заяўкі на іх набыццё.

У ліку кампаній, што выкупілі тэндэрныя дакументы, міністр назваў расійскую "Альфа-груп", шведскую тэлекамунікацыйную кампанію Tele2 і французскую Alcatel.

Тэндэр на атрыманне 3-й ліцэнзіі быў аб'яўлены Міністэрствам сувязі і інфарматызацыі Беларусі 30 чэрвеня гэтага года. Тэрмін падачы тэндэрных прапаноў завершыцца 21 верасня. У якасці абавязковай умовы для пераможцы тэндэра вылучаецца стварэнне сумеснага прадпрыемства з РУП "Белтэлекам", доля якога ў статутным фондзе новай камерцыйнай арганізацыі складзе не менш за 51 працэнт.

Сёння на беларускім рынку мабільнай сувязі дзейнічаюць два аператары GSM — "Мабільная лічбавая сетка" і "Мабільныя ТэлеСістэмы", якія абслугоўваюць каля 1,7 млн. абанентаў. Паводле падлікаў Мінсувязі Беларусі, аб'ём рынку мабільнай сувязі ў краіне складае каля 4,5 млн. абанентаў.

Ірына САЗАНОВІЧ.

5 рублёў ужо не грошы

З учарашняга дня Нацыянальны банк Беларусі спыняе выпуск у абарачэнне банкнот вартасцю 5 рублёў. Такое рашэнне, нагадаем, было прынята з-за немэтазгоднасці іх далейшага выкарыстання.

Банкноты Нацыянальнага банка вартасцю 5 рублёў узору 2000 года застаюцца ў абарачэнні па 30 лістапада 2004 года ўключна і абавязковыя да прыёму па намінальнай вартасці пры ўсіх відах плацяжоў для залічэння на рахункі і ва ўклады (дэпазіты) на ўсёй тэрыторыі Беларусі.

З 1 снежня 2004 года і па 30 чэрвеня 2005 года ўключна структурныя падраздзяленні Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і банкі будуць ажыццяўляць абмен купюр вартасцю 5 рублёў узору 2000 года ў любой суме, роўнай 10 рублям, без абмежаванняў і збірання камісійнага ўзнагароджання.

З 1 ліпеня 2005 года білеты Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь вартасцю 5 рублёў узору 2000 года будуць лічыцца несапраўднымі і страцяць сілу законнага плацёжнага сродку.

Аляксей АРЭШКА.

Старшыня аштрафаваны. Міліцыянеры чытаюць газету «Время»

Штраф у суме 30 базавых велічыняў (570 тысяч рублёў) прысудзіў суд Жлобінскага раёна намесніку старшыні Гомельскай абласной арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) Уладзіміру Кацору. Ён прызнаны вінаватым у дзейнасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі — грамадзянскай ініцыятывы "Народная кааліцыя "5+".

Уладзімір Кацора быў затрыманы супрацоўнікамі ДАІ ў раёне Жлобіна па дарозе з Мінска ў Гомель. У сваёй машыне актывіст АГП вёз 14 тысяч асобнікаў улёткі "Пяць крокаў да лепшага жыцця" і 1070 асобнікаў газеты "Время". Міліцыянеры заявілі, што аўтамабіль Уладзіміра Кацоры падобны да таго, што знаходзіцца ў вышуку, і прапанавалі праехаць у Жлобінскае РУУС. Там супрацоўнікі праваахоўных органаў правялі дагляд машыны, канфіскавалі газеты і склалі на вадзіцеля пратакол.

Як паведаміў БелаПАН Уладзімір Кацора, суд прыняў пастанову аб штрафе пасля таго, як атрымаў з Міністэрства юстыцыі інфармацыю, што арганізацыі "5+" не існуе. Заявы аб тым, што кааліцыя не з'яўляецца грамадскай арганізацыяй, узяты пад увагу не былі. У выніку суд вырашыў канфіскаваныя ўлёткі знішчыць, а газеты перадаць у РУУС, каб міліцыянеры самі вызначыліся, што з імі рабіць.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Затрымана банда

Супрацоўнікамі ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй па Брэсцкай вобласці ўстаноўлены новыя члены банды, якая ажыццяўляла ўзброеныя напады на грамадзян.

Як паведаміў БелаПАН супрацоўнік прэс-службы УУС аблвыканкама Арцём Палонскі, узброеная група была арганізавана двума жыхарамі Брэста (аднаму з іх 31 год, другому — 48 гадоў), у лютым-сакавіку 2000 года з мэтай разбойнага нападу на грамадзян і завалодання іх маёмасцю. У дачыненні да арганізатараў банды ў маі гэтага года была распачата крымінальная справа. У склад групы ім удалося прыцягнуць нідзе не працуючых жыхароў Брэста 1963, 1964 і 1974 гадоў нараджэння, а таксама трох неўстаноўленых асоб. У перыяд з сакавіка па канец красавіка 2000 года група з прымяненнем агнястрэльнай зброі здзейсніла пяць разбойных нападаў на грамадзян Брэста і Жабінкі.

Усе ўдзельнікі банды затрыманы. У дачыненні да іх распачаты крымінальныя справы па артыкулах 286 (бандытызм) і 295 (незаконныя дзеянні ў дачыненні да агнястрэльнай зброі, боеприпасаў і выбуховых рэчываў) Крымінальнага кодэкса. Цяпер вядзецца праца па ўстанаўленні невядомых удзельнікаў банды.

Ларыса ШЫГАНАВА.

«Чем больше времени я нахожусь в Беларуси, тем больше меня охватывает желание знать больше и понимать больше о сложностях жизни, менталитете и истории белорусов»

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

— Я имею в виду вообще беженцев из стран третьего мира, к которым, к сожалению, принадлежит и Беларусь...

— Мне трудно комментировать то, что делает Европа. Я мог бы говорить об американской политике по отношению к беженцам, и не только из Беларуси. Проблема беженцев в США — это вообще очень долгая и животрепещущая проблема. Здесь, кстати, нужно разделить просто беженцев, которые ищут лучшей жизни, и так называемых политических беженцев, у каждого из которых есть своя собственная история, согласно которой этому беженцу просто невозможно вернуться на родину из-за политического преследования. Такие ситуации регулируются федеральными законами и правилами США, каждый из случаев рассматривается отдельно от других и по каждому случаю американскими властями принимается отдельное решение.

— Не будут ли упрощены в связи с ужесточением политического режима в Беларуси рассмотрения дел наших беженцев в США?

— Как я уже сказал, каждый случай, каждая история рассматриваются индивидуально. Беженец, который просит убежища у США, должен представить документальные доказательства преследований, нарушения его прав на родине, из-за которых оставаться там беженцу и его семье не представляется возможным.

— Последний скандал с издевательствами над военнопленными в Ираке стал услышан благодаря средствам массовой информации, прежде всего электронным. В результате едва не лишился своего поста министр обороны Дональд Рамсфельд, да и кресло под президентом сильно пошатнулось. Как человек, проживший несколько лет в Беларуси, попробуйте спрогнозировать нашу ситуацию, если бы у нас в полной мере выполняли свою функцию средства массовой информации. В районе какой отметки находился бы, на Ваш взгляд, рейтинг существующей власти?

— Безусловно, независимые СМИ, особенно электронные, играют огромнейшую роль в развитии любого общества. Они позволяют людям ознакомиться со всем спектром мнений о развитии страны, о политике, которую проводит действующий президент или правительство. Посредством независимых СМИ люди также могут высказывать свои мнения, а также получать информацию из разных источников, а потом решать, каким источникам можно доверять, а каким нельзя. Если бы белорусское общество имело полный доступ к самым разнообразным мнениям по той или иной проблеме, то оно, в конце концов, пришло бы к определенным выводам о политике, которую проводят нынешние белорусские власти. И не только власти, но и политические партии, оппозиция. Говоря об общем принципе, мы понимаем: чем больше источников информации — тем лучше.

Мне трудно назвать конкретные цифры о том, как бы изменилось общественное мнение в Беларуси, если бы электронные СМИ в Беларуси были независимыми, а также, какое было бы мнение людей по поводу той или иной ситуации или конкретного политика, включая президента. Но если бы у белорусов было больше источников объективной информации, от этого они бы только выиграли. Недостаточность свободы распространения информации — проблема, кстати, не только белорусов, но и людей из многих других стран мира. Свобода же в Беларуси столь ограничена, что люди, которые смотрят телевизор и слушают радио, не могут ознакомиться с альтернативной точкой зрения. У независимой прессы, по сравнению с радио, ТВ, не очень большие возможности. Распространять газету значительно сложнее, чем электромагнитную волну, на которой идут радио- и телепередачи. Нынешняя ситуация с "Народной волей" — ярчайший тому пример. Это беспокоит, кстати, не только мировое сообщество, это беспокоит и многих белорусов, насколько я знаю. Низкий уровень свободы слова лишает граждан Беларуси свободы выбора источника информации, которому человек доверяет.

Если слушать только Белорусское радио и смотреть только Белорусское телевидение, то услышишь только одно мнение, альтернативные мнения преподносятся в крайне дозированном объеме. Такую ситуацию нельзя считать нормальной. Демократия была основана и базируется сейчас на свободе выбора, в том числе и на свободе выбора источника информации. Это было неоднократно доказано нашей, американской историей. Многие трагические случаи, связанные с издевательствами в иракских тюрьмах, которые вы упомянули, а также нарушения Закона в администрации одного из бывших президентов США Ричарда Никсона — стали известны только благодаря СМИ.

— Вы имеете в виду Уотергейт?

— Да, Уотергейт. Не все в США, признаться, были согласны с тем, что публиковала пресса, и с тем, что говорилось по телевидению и радио. Но это свобода! Наш нынешний президент нормально относится к критике, ему не чужда и самокритика. В некоторых газетах он подвергается просто зубодробительной критике. Ну и что? У каждого есть свое мнение о президенте и его политике. Это мнение базируется на свободе выбора источников информации и сформированных собственных взглядах.

— Беларусь находится на стыке геополитических интересов Востока и Запада. До трагических событий в Нью-Йорке 11 сентября 2001 года США и их европейские союзники предпочитали осуществлять свою "белорусскую" политику без оглядки на Москву. Кремль гнул в Беларуси свою линию, Запад — свою. В результате в выигрыше оказывались те силы, которые не хотят демократического развития белорусского общества. После террористического нападения на США американское руководство пересмотрело ряд геополитических подходов. В частности, политики в Вашингтоне стали более открыто говорить о том, что Россия имеет свои законные интересы в бывших республиках Советского Союза. В этой связи как Вы прокомментируете нынешнюю политическую линию Белого дома в отношении официального Минска. В какой мере и каким образом она учитывает кремлевский интерес в Беларуси?

— Как человек, который много лет занимался американо-российскими отношениями еще до своего приезда в Беларусь, я знаю об американской политике по отношению к России, как говорится, из первых рук. США и Россия — равные партнеры, особенно это заметно в последние десять лет. Не меняется и отношение США к Беларуси: до и после терактов 11 сентября 2001 года эта политика остается прежней. Отношения же между Россией и США всегда основывались на понимании взаимных интересов. Хочу подчеркнуть, что политика США по отношению к любой бывшей республике СССР базируется на интересах США в этой стране, а не на возможных интересах России. Обсуждая региональные вопросы, США и Россия находят общие интересы и общие проблемы, — например, касающиеся угроз терроризма или проблем в Центральной Азии. Мы, конечно, понимаем, что у России есть свои интересы в этом регионе, так же как и Россия, надеюсь, понимает, что у США есть свои. Что мы делаем — так это работаем над тем, чтобы эти интересы совпадали, а также служили укреплению стабильности, экономическому развитию региона, успешной борьбе с терроризмом, с распространением наркотиков.

Конечно, США не спрашивают одобрения России по вопросам отношения с той или иной страной, включая страны бывшего Советского Союза. В равной мере мы не ждем и от Москвы, чтобы они сидели и ждали одобрения Вашингтона в этом же вопросе. Мы консультируемся и обсуждаем развитие событий. Ситуация в Грузии — наглядный пример. В Грузии — скопление многих интересов, целого сообщества наций. Нас беспокоит и ситуация в Южной Осетии и Абхазии. Мы понимаем, что все разночтения и конфликты должны быть разрешены мирным путем, без использования военной силы — посредством переговоров, с уважением суверенитета и территориальной целостности Грузии. Это публично признают и Соединенные Штаты, и Россия. Все это в интересах не только США, России и руководства Грузии, но и в интересах жителей Абхазии, Южной Осетии, которые также заинтересованы в мирном разрешении существующего конфликта...

— В наших государственных СМИ очень много злорадствуют по поводу денег, которые Государственный департамент США выделяет на поддержку и развитие демократических идей и процессов в Беларуси. Договорились даже до того, что, мол, финансовая поддержка демократической оппозиции намного превышает помощь, которая поступает из США в адрес пострадавших от чернобыльской катастрофы. Пожалуйста, поясните, какова, так сказать, реальная картина американских инвестиций в белорусскую демократию и чернобыльские регионы?

— Среди всей помощи, которую США оказывают Беларуси, наибольший объем средств выделяется на гуманитарные цели. За последние десять лет США передали белорусским организациям и гражданам помощь медицинского назначения на сумму 400 миллионов долларов. Что касается помощи, которую США оказывает Беларуси в виде тренингов, стажировок, программ обмена для белорусских специалистов, в том числе на поддержку гражданского общества и неправительственного сектора, то она значительно меньше.

— Как Вы расцениваете информацию в прессе о том, что Беларусь продавала оружие Ираку? Что где-то на базе под Старыми Дорогами, как писала российская "Новая газета", запрятано химическое оружие, которое якобы вывезли из Ирака, когда там началась антисаддамовская военная операция США? Есть ли у Вас какие-нибудь данные на этот счет?

— У меня лично нет данных о случае, о котором писала "Новая газета". В прошлом Соединенные Штаты уже демонстрировали белорусским властям свою озабоченность по поводу их политики в сфере торговли оружием со странами, в которых сейчас идут боевые действия, а также поставки его в страны, которые США рассматривают, согласно с нашим национальным законодательством, как спонсоров международного терроризма. Я имею в виду Ливию, Сирию и Ирак времен правления там Саддама Хусейна. Факты торговли военным оборудованием с Ираком нарушали все нормы и правила ООН. Со времени падения режима Саддама Хусейна Соединенные Штаты находятся в процессе изучения документации, которая найдена в Ираке и которая свидетельствует о поставках, осуществлявшихся отдельными странами или организациями. Расследование и обсуждение этих фактов продолжается.

— Давайте, г-н Посол, немного отвлечемся от политики и обсудим Вашу работу в Беларуси. Вы, как и обещали по прибытии в нашу страну, совершили ряд вояжей по областным центрам, где дарили гуманитарную помощь, разговаривали с людьми. Каковы Ваши впечатления от встреч с чиновниками в нашей провинции?

— Обычно, когда я встречаюсь с вашими чиновниками, в том числе и с представителями местных властей, они всегда очень дружественны. Они с удовольствием со мной общаются, когда я приезжаю в их регион. Большинство из них, я бы сказал, хотели бы, чтобы США расширяли свое экономическое присутствие в Беларуси и, в частности, — в их регионах.

— Что Вы имеете в виду под экономическим присутствием?

— Я имею в виду инвестиции. Руководители регионов Беларуси хотят, чтобы американские компании больше инвестировали в их регионы. Это самая главная просьба представителей местных властей ко мне как к американскому послу. Кстати, в провинции я разговариваю не только с чиновниками, но и со многими простыми людьми. Разговариваю, чтобы получить объективную картину того, что там происходит. Белорусские чиновники говорят: "Америка должна инвестировать больше в Беларусь!" Я им в ответ говорю, что да, согласен, — у Беларуси высокий потенциал для иностранных инвестиций, и многие американские компании могли быть заинтересованы инвестировать в вашу страну крупные средства. И это — правда, причем по многим причинам: у Беларуси выгодное географическое положение, развитая инфраструктура, широкие возможности во всех отраслях, высокий профессионализм людей, есть много других привлекательных сторон. Однако...

— Однако что?

— Есть вещи, которые мешают развитию масштабных иностранных инвестиций в Беларусь. Например, налоговая политика белорусского правительства, которая, по нашему мнению, не служит привлечению иностранных инвестиций. Пожалуй, наибольшее беспокойство вызывает проблема, которую мы постоянно поднимаем, — это введение так называемой "золотой акции". Любой иностранный инвестор, а не только из США, засомневается, вкладывать ли ему в белорусское предприятие крупные средства, будут ли возвращены эти инвестиции, не отберут ли у него право контролировать использование своих собственных инвестиций. Вкладывать деньги — это всегда риск, но очевидно то, что если ты контролируешь фирму, которой ты обеспечил инвестиции, тогда этот риск — меньше, если нет — то этот риск велик. Никто не хочет подвергать свои деньги большому риску.

— Нет ли со стороны наших чиновников, когда Вы встречаетесь с ними, попыток скрыть какую-то информацию, быть неискренними? Как они вообще с Вами общаются, особенно если учесть открытую антиамериканскую ориентацию Лукашенко? Идут ли навстречу эти чиновники или скрываются в неизвестном направлении "по неотложным делам"?

— Я никогда не сталкивался во время своих встреч в Беларуси — будь-то с правительственным чиновником или с простыми гражданами — с какими-то антиамериканскими высказываниями. Да, приходилось слышать критику в адрес американской политики. И я всегда открыто обсуждал эти вопросы. Что меня действительно беспокоит, так это явная антиамериканская настроенность государственных СМИ в Беларуси, особенно телевидения, которое говорит об Америке и американской политике исключительно в негативных тонах, не только выражая несогласие с этой политикой, но и проявляя практически личную неприязнь к нашему президенту и отношению США к Беларуси и белорусам. Я не слышу подобных слов из уст самих белорусов, с которыми встречаюсь. Меня очень беспокоит, что в СМИ, и в особенности на телевидении, создается абсолютно негативный образ американского народа, администрации и практически всего, что делают США. К сожалению, на телевидении не допускается иное мнение о США, которое могли бы услышать белорусы. Мы делаем конкретные заявления, которые поясняют нашу политику, я выступаю на различных мероприятиях, даю интервью, но ни разу не видел, чтобы это нашло отражение в контролируемых государством СМИ.

— Как Вы оцениваете одно из недавних поручений Лукашенко своим чиновникам — развивать нормальные добрососедские отношения с Западом. И это после того, как десять лет он фактически "благополучно" растаптывал эти отношения. Что это, на Ваш взгляд, прозрение "батьки" или просто очередной, непредсказуемый бросок тигра в клетке?

— Я слышал высказывание президента Лукашенко о том, что он хочет иметь хорошие отношения с США и другими странами Запада. США тоже бы хотели иметь хорошие отношения с Беларусью. Но эти отношения зависят от той политики, которую проводят белорусские власти. Белорусский президент, конечно, мог бы сказать, что эти отношения целиком зависят от той политики, которую проводят американские власти по отношению к Беларуси. Хочу сказать, что политика правительства США по отношению к Беларуси и отношение американцев к Беларуси никогда не были враждебными. Соединенные Штаты никогда не угрожали Беларуси — ни военным путем, никаким иным. Соединенные Штаты всегда предлагали Беларуси дружбу и сотрудничество. Беларусь и ее граждане, я уверен, желают этого сотрудничества и дружбы с Америкой. И в Беларуси, я уверен, понимают, какие шаги, какую политику надо вести, чтобы достичь взаимовыгодного сотрудничества с США.

Например, Соединенные Штаты, как я уже говорил, озабочены торговлей оружием, которой Беларусь занимается со странами, поддерживающими терроризм. Но Беларусь в ответ упорно продолжает продавать оружие в эти проблемные страны. При таком развитии событий США трудно строить отношения, которые можно было бы назвать дружескими или партнерскими.

Мы хотели бы видеть Беларусь страной с сильным гражданским обществом и свободной прессой, с демократической процедурой свободных выборов, которые были бы честными и прозрачными. Мы хотим, чтобы международные наблюдатели могли регулярно говорить, что выборы в Беларуси проходят в четком соответствии с международными демократическими нормами. Для этого, кстати, США и проводят активные тренинги.

Мы хотели бы иметь широкий базис для сотрудничества между нашими странами. Этот базис мы видим, например, в Польше, Литве, даже в Украине. У нас сейчас очень активное сотрудничество с украинцами. Этого сотрудничества с Беларусью у нас нет, к сожалению. И все потому, что белорусские власти не демонстрируют никакого желания работать вместе с Соединенными Штатами, развивать совместные программы. Наше приглашение к сотрудничеству остается до сих пор невостребованным. Мы слышим из уст белорусского руководства только слова о стремлении к сотрудничеству. Конкретных дел, конкретных поступков, подтверждающих эти слова, нет. Если вы хотите американские инвестиции, вам нужно их привлечь. Привлечь сильной экономикой, которая разрешает инвесторам играть в экономике активную роль. Если политику привлечения инвестиций не проводить, они, эти инвестиции, сами по себе не придут. Это так просто!

И я хотел бы добавить вот еще что. Недавно президент США объявил о выведении большого количества американских войск из Германии и Азии. США не имели абсолютно никаких планов передислоцировать эти войска к границам Беларуси, как об этом сообщили белорусские официальные СМИ. Я слышал, что по версии государственных СМИ, это якобы враждебный акт, направленный против Беларуси. Но ничего подобного и в помине нет! Я обсуждал этот вопрос с белорусскими чиновниками, особо подчеркнув тот факт, что расширение НАТО не несет угроз Беларуси. США и их союзники по НАТО не видят Беларусь в качестве врага. НАТО выполняет миротворческие миссии, борется с терроризмом, борется с наркотраффиком, с торговлей людьми и т.д. У НАТО нет никаких территориальных претензий ни к какой стране, в том числе и к Беларуси. Наоборот, Беларусь сотрудничает с НАТО в программе "Партнерство ради мира"...

— Вы не первый год живете в Беларуси. Чему Вы не перестаете удивляться в нашей стране кроме как нашим безусловно открытым, дружелюбным и гостеприимным людям?

— Чем больше времени я нахожусь в Беларуси, тем больше меня охватывает желание знать больше и понимать больше о сложностях жизни, менталитете и истории белорусов. У белорусов очень сложная история, очень часто повторялась ситуация, когда люди этой страны зависели от других народов. Меня до сих пор поражает то, как ваши люди выжили сквозь сотни этих трагических лет. Сила вашего народа в том, что он научился не только выживать, но и развиваться в таких предельно тяжелых, даже я бы сказал уникально тяжелых обстоятельствах здесь, в самом центре Европы. Куда бы я ни поехал в Беларуси, я вижу кусочки истории, которая происходила на этой земле. Я вижу родной дом Тадэуша Костюшки и всего в пятидесяти километрах от него — усадьбу русского полководца Александра Суворова, который воевал с Костюшкой. И оба дома находятся на территории одной страны — Беларуси. А возьмите историю Брестской крепости, которая пережила и царское прошлое, и польское влияние, а потом отважно давала отпор нацистским оккупантам. Я думаю, Беларусь пережила самую сложную историю в Европе.

Многие мне скажут: ты приехал в Беларусь, чему ты можешь научить нас, поучать нас? Наоборот, отвечу: как американец я нахожу много вещей, в которых вы, белорусы, можете научить меня.

— Например?

— О природе человека, о возможности выжить в нынешних сложнейших экономических условиях, о силе духа. Это очень впечатляет! Вообще, чем больше я живу в Беларуси, тем больше понимаю, с каким трепетом мне следует ценить белорусский народ и его историю.

— Спасибо, господин Посол, за откровенную беседу.

Беседовал Александр СИЛИЧ.

Урок, які даюць нам дзеці

Гэтыя дзеці — ліцэісты-коласаўцы, што разам з бацькамі, сябрамі і настаўнікамі сабраліся ля сцен сваёй alma-mater на сталічнай вуліцы Кірава, 21, каб урачыста адзначыць Дзень ведаў. Як і летась, гэтая хвалюючая падзея адбылася проста на асфальце, паблізу пустуючага будынка зачыненага ўладамі Беларускага гуманітарнага ліцэя. Але і ў дзяцей, і ў дарослых быў светлы, прыўзняты настрой. І для гэтага ёсць важкія падставы.

Уладзімір КОЛАС, кіраўнік незарэгістраванага ліцэя:

— Ні адзін — уявіце сабе — ні адзін ліцэіст не пакінуў нас, хоць мінулы навучальны год, як вядома, праходзіў у неверагодна цяжкіх, ледзь не партызанскіх умовах. І ні адзін выкладчык не сышоў — наадварот, новыя высокаадукаваныя спецыялісты прапанавалі свае веды і таленты дзеля навучання нашых дапытлівых дзетак.

Зараз сто юнакоў і дзяўчат будуць далучацца да сучасных ведаў, выхоўвацца патрыётамі Бацькаўшчыны. А замест нядаўніх ліцэйскіх выпускнікоў, што паступілі ў ВНУ Беларусі, Літвы, Польшчы, Чэхіі, Германіі, прыйшлі 16 навабранцаў.

Інга МОЛЧАН, навучэнка II курса:

— Мы з сяброўкай Ганнай Церашэнка сталі ліцэісткамі год таму, калі, здавалася, невядома што будзе, а навучальная ўстанова аказалася бяздомнай. Але, паверце, нам не было ні цяжка, ні страшна. Бо цікава! Мы такія шчаслівыя, што тут выхоўваюць асобу, паважаюць тваю думку, ставяцца як да чалавека, чаго і блізка не адчувалі ў звычайнай школе, дзе займаліся раней.

Галіна ГАЛУБОВІЧ, бабуля першакурсніка Зміцера Галубовіча:

— Усёй сям'ёй сачылі і сочым за падзеямі вакол ліцэя, сэрцам з гэтымі мужнымі, перакананымі дзецьмі і іх настаўнікамі. Тут глыбокія веды даюць, добраму і прыгожаму вучаць. Як жа было не падтрымаць Зміцера, які з сябрам Віталем Лагутавым захацеў вучыцца ў ліцэі?

Ірына СІДАРЭНКА, завуч:

— Сёння ў школах краіны першы ўрок прысвечаны тэме "Мая Радзіма — Беларусь". Цудоўна! Нашы дзеці сваёй адданасцю Бацькаўшчыне, сваёй непахіснасцю ў адстойванні таго, што дорага, вартыя не менш ганаровых узнагарод, чым пераможцы Алімпійскіх гульняў.

Лідзія ТОЎСЦІК, пенсіянерка:

— На жаль, ні дзеці мае, ні ўнукі не мелі магчымасці набываць веды ў падобнай навучальнай установе. Але сёння і я, і мае знаёмыя жанчыны Іна Цытрон, Галіна Касіцына не ўседзелі дома, прыйшлі павітаць цвет нашай моладзі — будучыню Беларусі. Вось урок дык урок усім яны даюць — і малым, і старым!

Як і ў мінулы навучальны год, ліцэістам-коласаўцам давядзецца займацца ў розных памяшканнях. Але гэта іх не палохае. Пасля першага ўрока на свежым паветры ля агароджы стадыёна "Дынама", перад пачаткам якога яны паклалі да сцен свайго ліцэя кветкі і праспявалі яму славу ў пакладзенай на беларускую мову знакамітай студэнцкай песні "Гаўдэамус", пачуўшы добрыя пажаданні сваіх старэйшых сяброў — пісьменнікаў, прадстаўнікоў дэмакратычнай грамадскасці, яны рушылі далей. Да святога месца — магілы Васіля Быкава, дзе далі клятву ліцэістаў. А потым — да помніка Якубу Коласу, імя якога носіць іх, цяпер вядомы ва ўсім свеце ліцэй.

У добры час, дарагія! Мы ганарымся вамі.

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

СІТУАЦЫЯ

У мяне скралі мабільны тэлефон...

Днямі я разам са сваёй сяброўкай ехала ў аўтобусе №82. На вуліцы — спякота, аўтобус бітком набіты, не прадыхнуць. Мы праехалі толькі адзін прыпынак. Выйшлі на свежае паветра і сяброўка раптам ускрыкнула: *"У мяне толькі што ўкралі тэлефон! Што рабіць?!"* Расхваляваная, набіраю яе нумар тэлефона, у адказ — *"Абанент недаступны"*. Усё ясна, кішэннік адразу выключыў тэлефон і хутчэй за ўсё ўжо пазбавіўся ад *sim*-карты...

Два месяцы таму ў другой маёй сяброўкі здарылася такая ж бяда. Яна ўжо не спадзявалася на лепшае і купіла новы тэлефон. А праз месяц у міліцыі ёй вярнулі скрадзены.

Значыць, нейкі шанс на вяртанне любімага мабільніка ўсё ж такі ёсць? З такім пытаннем я звярнулася да намесніка начальніка ўпраўлення інфармацыі Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі падпалкоўніка міліцыі ***Віталя Грынкевіча.***

— Нельга сказаць, мабільныя тэлефоны якіх марак карыстаюцца ў злодзеяў найбольшай папулярнасцю, — гаворыць Віталь Грынкевіч. — Любы тэлефон знаходзіцца пад пагрозай. Цяпер злачынцы не пераборлівыя. Галоўнае для іх — вылучыць момант, у які гаспадар зазяваўся. Часцей за ўсё гэта адбываецца ў перапоўненых памяшканнях. Гэта могуць быць месцы адпачынку, культуры ці спорту. Напрыклад, за апошнія сем месяцаў і 27 дзён намі зарэгістравана 1886 злачынстваў, з іх — 337 выпадкаў зафіксавана ў грамадскім транспарце. Найбольшы працэнт раскрываемасці адбываецца па лініі разбою — 59%, па лініі грабяжу — 60,7 %, у выпадках кішэнных кражаў — толькі 8,2%. У большасці выпадкаў кражы тэлефонаў адбываюцца кішэннымі злодзеямі.

— А як міліцыя шукае скрадзены тэлефон?

— У кожнага тэлефона ёсць серыйны нумар, які ўказваецца на ўпаковачнай каробцы і на самім апараце, пад крышкай акумулятара. Кожны тэлефон мае таксама і электронны нумар, па якім можна ідэнтыфікаваць працуючы ў сетцы тэлефон. Гэты нумар дазваляе атрымаць інфармацыю аб яго ўладальніку. Па запросе праваахоўных органаў аператары мабільнай сувязі даюць такую інфармацыю. У выніку супрацоўніцтва міліцыі з аператарамі мабільных сістэм і выяўляюцца скрадзеныя тэлефоны.

— Такім чынам, тым, у каго скралі тэлефон, не трэба адчайвацца, а неабходна адразу ж падаць заяву ў бліжэйшае аддзяленне міліцыі?

— Так. Калі ў вас скралі тэлефон, адразу ж трэба прыняць меры. Некаторыя думаюць, што міліцыя наўрад ці дапаможа знайсці скрадзеныя тэлефоны, але, калі яны ім вяртаюцца, людзі мяняюць свой пункт гледжання.

— Як караюцца людзі, якія займаюцца кражай тэлефонаў?

— Калі чалавек украў тэлефон упершыню і не здзейсніў ніякіх іншых злачынстваў у адносінах да яго ўладальніка, ён будзе прыцягнуты да крымінальнай адказнасці і пакараны штрафам ці папраўчымі работамі на тэрмін да 2 гадоў ці абмежаваннем волі на тэрмін ад шасці месяцаў да трох гадоў. Злачынца павінен кампенсаваць кошт скрадзенага тэлефона. Гэта самая распаўсюджаная мера пакарання.

— А што рабіць таму, хто набыў мабільны тэлефон, напрыклад, па аб'яве, а ён аказаўся скрадзеным?

— Знойдзены тэлефон вяртаецца міліцыяй яго сапраўднаму гаспадару. Той чалавек, у якога яго знаходзяць, застаецца ні з чым. Таму я ўсім жадаючым набыць танны тэлефон раю не шкадаваць грошай: лепш купіце тэлефон разам з гарантыяй у фірменным салоне.

Вольга БЕЛАЯ.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Рядом с «Рижской» взорвали бомбу мощностью около двух килограммов тротила

Мощность бомбы, взорванной рядом со станцией метро "Рижская" в Москве, составила около двух килограммов в тротиловом эквиваленте. Как сообщили агентству "Интерфакс" в ФСБ России, террористка-смертница привела в действие самодельное взрывное устройство безоболочного типа с поражающими элементами. Бомба была начинена гайками, болтами и шариками.

Оперативники сообщили, со ссылкой на показания свидетелей, что террористка приехала к "Рижской" на автобусе или такси по проспекту Мира из центра и направилась прямо к станции метро. Около вестибюля она увидела милиционеров, которые досматривали сумку кавказца. "Возможно, как в случае с "Националем", у нее просто сдали нервы и она нажала на кнопку, не дойдя до метро", — сказал один из оперативников.

В результате взрыва около "Рижской" погибли 10 человек, еще 51 получили ранения. 14 пострадавших находятся в тяжелом состоянии.

На британском аукционе продадут документальный фильм о спасении пассажиров «Титаника»

В Великобритании на продажу выставлен ранее неизвестный документальный фильм о прибытии в Нью-Йорк оставшихся в живых пассажиров "Титаника". Оператор снял прибытие британского парохода "Карпатия", который принял на борт 705 пассажиров и членов команды затонувшего лайнера. Судно прибыло в Нью-Йорк через три дня после катастрофы, которая произошла в ночь на 15 апреля 1912 года.

Взрывы в двух автобусах в Израиле

В Беер-Шеве, крупнейшем городе на юге Израиля, были взорваны два автобуса. Жертвами стали 16 человек. Погибли также два смертника. Десятки человек получили ранения.

Исламское движение "ХАМАС" взяло на себя ответственность за взрывы. В заявлении группировки были названы имена смертников, якобы совершивших взрывы.

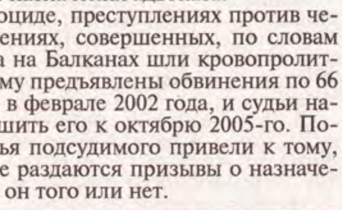
Премьер-министр Израиля созвал экстренное совещание кабинета, чтобы обсудить возможный ответ на эти взрывы. Шарон пообещал продолжать борьбу с терроризмом. Появились сообщения, что израильские власти постановили, в частности, блокировать город Хеврон на западном берегу реки Иордан.

В Хевроне появились листовки, на которых написано, что нападения в Беер-Шеве — это месть за убийства лидеров "ХАМАС" — шейха Ахмеда Ясина и Абделя Азиза Рантиси. Работник "скорой помощи" Ави Захар говорит, что автобусы были полны детей, которые ехали вместе с родителями в магазины для покупки необходимых к началу учебного года вещей.

Министр правительства Палестинской автономии Саэб Эрекат осудил взрывы. "Палестинская автономия осуждает любые нападения на мирных жителей как со стороны израильтян, так и со стороны палестинцев", — сказал министр.

Как отмечает корреспондент Би-Би-Си в Иерусалиме, город Беер-Шева находится близко к палестинским территориям, но раньше никогда не подвергался подобным нападениям. "Это первое нападение на автобусы в Беер-Шеве. Люди здесь находятся в шоке", — говорит корреспондент израильской газеты "Хааретц".

Милошевич обвиняет все мировое сообщество

Бывший югославский лидер Слободан Милошевич, выступая в свою защиту в Международном трибунале по бывшей Югославии в Гааге, заявил, что именно мировое сообщество виновно в развязывании кровавых войн на Балканах в 1990-х годах.

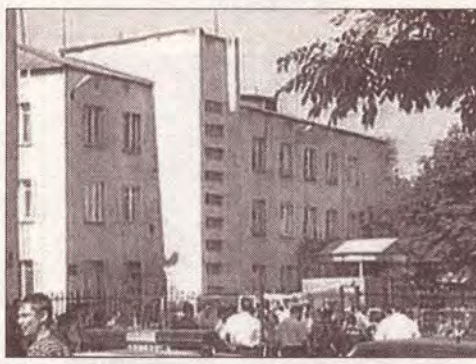
Во вторник утром Милошевич начал свое давно ожидаемое защитное выступление, которое несколько раз откладывалось из-за плохого здоровья подсудимого. Милошевич по-прежнему настаивает на том, что будет защищать себя сам и возражает против назначения адвоката.

Милошевича обвиняют в геноциде, преступлениях против человечности и военных преступлениях, совершенных, по словам прокуроров, в 1990-е годы, когда на Балканах шли кровопролитные войны. В общей сложности ему предъявлены обвинения по 66 эпизодам. Суд над ним открылся в феврале 2002 года, и судьи намерены сделать все, чтобы завершить его к октябрю 2005-го. Постоянные задержки из-за здоровья подсудимого привели к тому, что в последнее время все громче раздаются призывы о назначении Милошевичу адвоката, хочет он того или нет.

ГОРЯЧАЯ НОВОСТЬ

Захват школы

В городе Беслан в Северной Осетии вооруженные люди захватили среднюю школу. Все ведущие агентства с самого утра вчерашнего дня постоянно сообщали об этом.

Би-Би-Си передало, что вооруженные люди появились возле здания, когда там проходила торжественная линейка, посвященная началу учебного года. Число нападавших составляло, по разным данным, от 15 до 25 человек.

"Школа была захвачена около 09.00. По нашим данным, ее захватили 17 террористов, среди которых мужчины и женщины, снабженные поясами смертников", — заявил "Интерфаксу" руководитель пресс-службы МВД Северной Осетии Исмель Шаов.

Милиционеры, охранявшие школу, вступили с ними в перестрелку, в результате которой несколько человек были ранены или убиты — данные об этом разноречивы. Не менее 200 детей, учителей и родителей были согнаны в спортзал школы, который нападавшие принялись минировать. Около 50 детей сумели убежать из здания, сообщили информагентства. Заложники, которые дозвонились близким по мобильным телефонам, сообщали, что среди них есть раненые.

Школа была окружена милицией и внутренними войсками. Представитель МВД Северной Осетии в интервью Би-Би-Си не исключила возможность штурма, однако представители властей заявляли о намерении вести переговоры.

Захватившие школу люди требовали встречи с президентами Северной Осетии и Ингушетии, а также с доктором Леонидом Рошалем, игравшим важную роль во время кризиса с "Норд-Остом". Они также требовали освобождения людей, арестованных по обвинению в причастности к нападению на органы государственной власти республики в июне этого года. Жертвами того нападения стали около 90 человек.

Позже появились сообщения, что террористы, захватившие школу, угрожали взорвать здание в случае начала штурма. Об этом захватчики заявили в записке, переданной в оперативный штаб по освобождению заложников, около 11.00 по московскому времени.

Кроме того, по данным РИА "Новости", боевики заминировали территорию вокруг школы. "Они оставили вокруг мины, на одной из них подорвалась корова", — сказал представитель УВД города.

В программе "Вести" прозвучала информация о том, что внутри здания находятся 400 заложников.

Как минимум три человека погибли при захвате школы в Беслане. Об этом ИТАР-ТАСС сообщил дежурный оперативного штаба МВД Северной Осетии.

"Одно тело лежит у входа в здание, еще два — на проезжей части у ограды", — сказал собеседник агентства, добавив, что все погибшие — гражданские лица. По его словам, боевики не давали забрать тела погибших, открывая огонь при появлении людей перед школой.

Террористы "выставили в окна здания детей с целью не допустить его штурма". Об этом корр. ИТАР-ТАСС сообщил дежурный оперативного штаба МВД республики. По уточненной информации, среди захваченных в заложники — около 400 школьников, родителей и учителей. По свидетельствам очевидцев, среди террористов есть мужчины и женщины. Они одеты в черное, их лица скрыты масками. Боевики еще не выдвинули никаких требований. На террористах надеты пояса шахидов, они вооружены гранатометами и стрелковым оружием.

Президент России Владимир Путин сразу по прибытии в Москву провел в аэропорту совещание с участием главы МВД Рашида Нургалиева, генпрокурора РФ Владимира Устинова, директора ФСБ Николая Патрушева, руководителя пограничной службы РФ Владимира Проничева. Руководители силовых ведомств доложили президенту о мерах, принятых в связи с захватом заложников в школе города Беслан. Во время полета Владимир Путин провел телефонный разговор с президентом Северной Осетии Александром Дзасоховым, который информировал его о положении дел.

По последним данным, боевики требовали вывода войск из Чечни. Это требование содержится в записке, которую они выбросили из окна. В районную больницу поступило 10 раненых, среди них в основном прохожие. Главный муфтий Северной Осетии вошел в захваченную школу, но боевики отказались вести с ним переговоры.

По сообщениям СМИ подготовил к печати Алесь ДРАБЧУК.

«Терминатор» поддержал Буша

На предвыборном съезде республиканцев выступили двое сторонников президента Буша, популярность которых затмевает его собственную

В 10 вечера, когда три главные телекомпании начали прямую часовую трансляцию съезда, с трибуны Мэдисон-сквер-гарден выступил губернатор Калифорнии Арнольд Шварценеггер, чей рейтинг в этом штате составляет 69%. На таких горных вершинах популярности президент Буш побывал лишь в первые месяцы после 11 сентября 2001 года. После Шверценеггера выступила жена президента Буша Лора, которую представили дочери Барбара и Дженна. Согласно последнему опросу газеты "Лос-Анджелес таймс", рейтинг Лоры Буш достигает 70%, вдвое превышая рейтинг жены кандидата демократов Терезы Хайнц Керри.

Рейтинг Буша в данный момент колеблется в районе 50%. Это чуть меньше, чем у кандидатов, которых избирали в последние годы в президенты, но существенно выше, чем у тех, кого прокатили на выборах.

Съезд Республиканской партии США одобрил участие Джорджа Буша в предвыборной гонке. На посту вице-президента в случае победы республиканцев на выборах останется Дик Чейни. Официально Буш даст согласие баллотироваться в последний день съезда — 2 сентября.

Сочинский саммит лидеров России, Германии и Франции

В Сочи прошел трехсторонний саммит, в котором принимали участие президенты России и Франции Владимир Путин и Жак Ширак, а также канцлер ФРГ Герхард Шрёдер. Одной из главных тем обсуждения на нем стала борьба с международным терроризмом. На совместной пресс-конференции Ширак поблагодарил Путина и Шредера за поддержку усилий, направленных на освобождение французских заложников в Ираке. Лидеры трех стран выразили озабоченность ситуацией в Ираке и заявили, что в общих интересах предпринять все возможное для нормализации положения в этой стране. Герхард Шрёдер назвал состоявшиеся в воскресенье президентские выборы в Чечне приемлемыми. Он заявил, что, насколько ему известно, каких-либо серьезных нарушений в ходе выборов не было. В связи с нестабильной ситуацией на нефтяном рынке, Владимир Путин заявил на пресс-конференции в Сочи, что Россия намерена увеличить объем добычи нефти. Затронув вопрос о сотрудничестве с Ираном в сфере атомной энергетики, лидеры трех стран указали, что необходимо не допустить того, чтобы это государство оказалось в состоянии производить обогащенный уран. В то же время Путин, Ширак и Шредер подчеркнули, что они не имеют ничего против использования ядерной энергии в мирных целях.

БЫВАЕТ И ТАКОЕ

Неудачный побег медведя с велосипедом

Отчаянную попытку побега с велосипедом предпринял медведь, которому надоело сидеть в берлинском зоопарке, но был расстрелян снотворным и пойман.

Прежде всего косолапый Хуан, очковый медведь из Южной Америки, переправился на бревне через ров с водой, затем забрался на ограду, а потом зачем-то схватил припаркованный велосипед, но тут его настигли сотрудники зоопарка. Метлами они загнали топтыгина в угол, и снайпер выстрелил в него из винтовки, заряженной транквилизатором. Подумайте только, что могло бы произойти! — восклицает одна из женщин, наблюдавшая за тем, как зверь, покинув свой вольер, направился к детской карусели. — Он же шел прямо к детской площадке!"

Не выпьем, так прыгнем!

Пара американских пенсионеров решила отметить 60-летие свадьбы прыжком с парашютом — своим первым в жизни!

Супругов Макдэниэл — 88-летнего Альберта и 81-летнюю Эстер — сильно беспокоило то, что они давненько не пробовали сделать ничего сногсшибательного. Эстер практически слепа, а ее муж на пути к полной глухоте. Перед прыжком они решили подтвердить свою подвенечную клятву, в чем им помог их внук священник.

Не уставшая от жизни пара уже пробовала спускаться по горным рекам на плоту и скользить по водной глади с парашютом. Но небеса зовут — и не только в переносном смысле. Макдэниэлы совершили свой праздничный прыжок под присмотром опытного инструктора в парашютном центре в Гринсберге, штат Индиана.

"Не могу сказать, что мне было страшно", — сказал потом Альберт Макдэниэл. Впрочем, его сын Деннис начал молиться за родителей еще с апреля — с тех пор, как супруги объявили о своем намерении попробовать кое-что новенькое. В отличие от мужа, Эстер Макдэниэл призналась, что в решающий момент она почувствовала определенную слабость в коленках.

"Однажды утром мы проснулись и он сказал: "Скучища", — вспоминает Эстер. И они связались с организацией Never Too Late Foundation (Фонд "Никогда не поздно"), которая занимается организацией специальных мероприятий для пожилых людей.

Возьмите дедушкой

В Италии 80-летний вдовец предпринял необычный шаг, чтобы избавиться от одиночества. Учитель дал объявление в газету, в котором предложил официально принять его в какую-нибудь семью в роли дедушки.

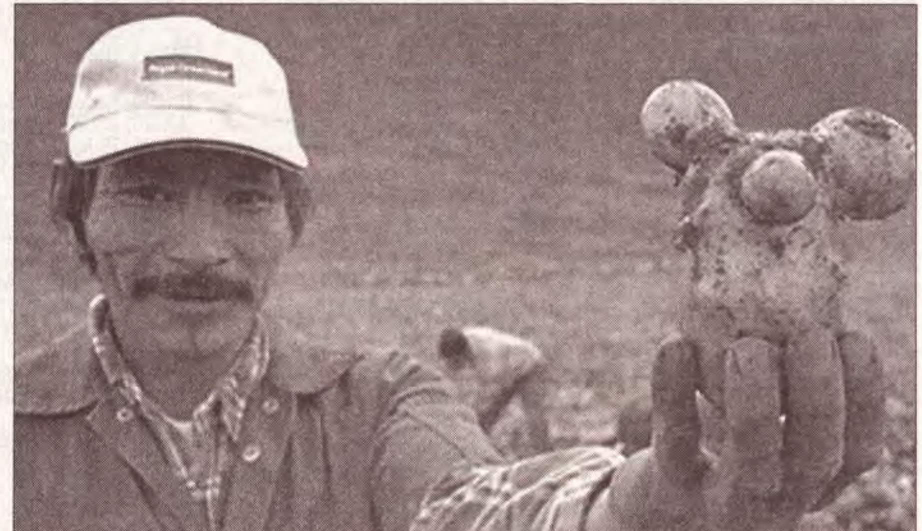
Джорджио Анджелоцци, супруга которого скончалась 14 лет назад, разместил объявление в воскресной газете, и на него обрушился буквально шквал ответов. В последние годы в Италии отмечается рост числа одиноких пожилых людей. Анджелоцци, который всю жизнь обучал молодых людей греческому и латинскому языкам, живет под Римом с семью кошками. "Престарелый ушедший на пенсию учитель ищет семью, в которой он официально станет дедушкой. Готов заплатить", — гласит объявление Анджелоцци в газете "Корьере дела Сера".

"Мне звонили семьи со всей Италии", — рассказывает Анджелоцци, предложивший выплачивать 500 евро в месяц семье, которая согласится его принять. Анджелоцци говорит, что не ожидал столько тепла и интереса к себе. По его словам, звонившие хотели, чтобы он учил их детей языкам.

Фотовзгляд

Суданские беженцы собирают дрова в лагере, расположенном на севере Дарфура.

Фермерам близкой к Северному полюсу Гренландии удалось вырастить картошку, похожую на Микки Мауса.

Еўрапейскі Саюз: *учора, сёння, заўтра*

(Працяг. Пачатак у №161.)

Пашырэнне ЕС на краіны Цэнтральна-Усходняй Еўропы

Пачатак XXI стагоддзя адзначаны самым буйным тэрытарыяльным пашырэннем у гісторыі Еўрапейскага Саюза. З 1 мая 2004 года ў яго склад уваходзяць адразу 10 новых дзяржаў, у тым ліку ўсе заходнія і паўночныя суседзі Беларусі — Польшча, Літва і Латвія.

У чым прычына гэткага рашэння краінаў, з якімі нас звязваюць многія стагоддзі агульнага гістарычнага досведу, шматлікія культурныя, эканамічныя, сяброўскія дый проста сямейныя сувязі? Якія надзеі будзіць у нашых суседзях аб'ядналая Еўропа? Якія выгады спадзяюцца яны атрымаць ад свайго членства ў Еўрасаюзе?

Паспрабуем адказаць на гэтыя пытанні на прыкладзе Польшчы. У маі 2003 года 77% яе грамадзян, якія прыйшлі да скрыняў для галасавання, выказаліся за далучэнне сваёй краіны да ЕС. Паводле слоў пасла Польшчы ў Беларусі Тадэвуша Паўляка, "палякі ўваходзяць у Еўрапейскі Саюз з вялікімі надзеямі і пэўнымі перасцярогамі".

Што да перасцярогаў, то яны галоўным чынам звязаны з сумненнямі ў ступені падрыхтаванасці польскага грамадства да нясення выдаткаў і атрымання зыскаў ад "выгандляваных" польскай дыпламатыяй у працэсе перамоў умоў інтэграцыі з ЕС. У пэўных колах пашыраная таксама занепакоенасць наконт магчымасці раўнапраўнага партнёрства паміж "новымі" і "старымі" членамі Саюза. Аднак пазітыўныя настроі што да будучыні Польшчы ў складзе ЕС відавочна пераважаюць, і ў гэтым "пазітыве" заўважна вылучаюцца тры галоўныя аспекты: палітычны, эканамічны і, умоўна кажучы, гуманітарны.

Калі разглядаць першы з іх, то для многіх палякаў далучэнне Польшчы да Еўрапейскага Саюза — гэта шанец на тое, каб геаграфічнае становішча, якое ў гісторыі часта дастаўляла ім вялікія клопаты, нарэшце прынесла відавочныя карысці. Польшча можа стаць важным мостам паміж Усходам і Захадам, а польская замежная палітыка можа мець вырашальны ўплыў на фарміраванне "ўсходняй палітыкі" ЕС. Апрача гэтага, знаходжанне краіны ў складзе аднаго з галоўных сусветных "цэнтраў сілы", якім несумненна з'яўляецца Еўрасаюз, значна павышае аўтарытэт краіны на міжнароднай арэне, станоўча ўплывае на яе "знешнепалітычную вагу".

Польскія еўраскептыкі высоўваюць аргументы кшталту: "У выпадку канфлікту паміж самазакаханым Бруселем і Расіяй, што зноў пачынае дэманстраваць свае імперскія амбіцыі, асноўны ўдар можа быць нанесены менавіта па Польшчы". На гэта чуецца лагічны адказ: "Пашыранаму Саюзу будзе цяжэй пакінуць Польшчу — члена ЕС сам-насам са сваімі праблемамі, чым у выпадку, калі б мы засталіся па-за Саюзам". Але дзеля гэтага Польшча павінна ўмацоўваць сваю бяспеку ў рамках еўрапейскіх вайсковых структураў. Таму яе жыццёвы інтарэс ляжыць у стварэнні агульнай Еўрапейскай палітыкі бяспекі і абароны, без якой сама Польшча не ў стане эфектыўна абараніць сябе ад знешняй пагрозы. На думку большасці, калі палякі застануцца па-за структурамі названай палітыкі, гэта будзе спрыяць маргіналізацыі пазіцыі Польшчы на міжнароднай арэне і адмоўна ўплываць на яе нацыянальную бяспеку.

Што да эканамічнага аспекту еўраінтэграцыі, дык палякі ўжо аддаўна маюць магчымасць пераконвацца ў яго станоўчым уздзеянні на краіну. Польшча карыстаецца сродкамі з саюзных перадпрыняццевых ("акцэсійных") фондаў ужо амаль 14 год. Агулам за 1990—2004 гады гэтая краіна атрымала беззваротнай фінансавай дапамогі Еўрасаюза на суму каля 6 мільярдаў еўра з фондаў PHARE, ISPA і SAPARD. Польшча з'яўляецца найбуйнейшым атрымальнікам перадпрыняццевых сродкаў сярод краінаў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.

Фінансавая дапамога Еўрапейскага Саюза выкарыстоўвалася галоўным чынам на ўзмацненне інфраструктуры, рэструктурызацыю прадпрыемстваў, развіццё рэгіёнаў, адукацыю і перакваліфікаванне кадраў, сельскую гаспадарку, ахову навакольнага асяроддзя, а таксама на падтрымку адміністрацыі. Пабудова аб'язных дарог і мадэрнізацыя каналізацыі ў Гожуве-Велькапольскім, перабудова і мадэрнізацыя чыгуначных каляін паміж Легніцай, Уроцлавам і Аполем, Еўрапейскі калегіум у Наталіне, паўднёвая аб'язная дарога і сістэма ачышчэння сцёкаў у Кракаве, прадаўжэнне аўтастрады А4 да Глівіц, памежны пераход у Красценку, сістэма санітарнай каналізацыі ў Рыбніку, адбудова разбурэнняў у сотнях раёнаў, якія пацярпелі ад паводкі ўлетку 1997 года, — гэта толькі малая частка канкрэтных праектаў, рэалізаваных з дапамогай перадпрыняццевых сродкаў.

Аднак галоўнай мэтай гэтых фондаў не была інвестыцыйная падтрымка Польшчы, а толькі падрыхтоўка будучых карыстальнікаў структурных фондаў (намнога большых) да працэдураў, якія патрэбна будзе выканаць для іх атрымання. Польскія спецыялісты лічаць, што гэтая мэта ў асноўным была дасягнутая, нават калі ў будучыні цалкам пазбегнуць праблем, звязаных з атрыманнем і выкарыстаннем саюзных сродкаў дапамогі, будзе немагчыма.

Між тым грошы, якія палякі могуць атрымаць у рамках структурных фондаў, а таксама Фонду дапасавання, — гэта найбольшы ў гісторыі фінансавы трансфер з Еўрапейскага Саюза ў Польшчу. У 2004—2006 гадах Польшча можа атрымаць у сваё распараджэнне 14 мільярдаў еўра, што складае больш за палову ўсіх грошай, якія ЕС прызначае на структурную дапамогу ўсім 10 краінам, якія далучаюцца да яго ў маі 2004 года.

Са структурных фондаў змогуць скарыстацца органы мясцовага самакіравання, прадпрымальнікі, сяляне, недзяржаўныя арганізацыі ды іншыя атрымальнікі ва ўсіх рэгіёнах краіны. Аднак каб атрымаць гэтыя грошы, яны будуць павінны запоўніць даволі складаную форму заяўкі ды дакласці да іх частку ўласных сродкаў. Разам з тым, як паўнапраўныя ўдзельнікі Саюза, палякі ў хуткім часе змогуць браць удзел у вырашэнні таго, як будзе выглядаць бюджэт структурных фондаў ЕС на наступны "перыяд планавання". Паводле папярэдніх прагнозаў, у 2007—2014 гадах Польшча мае атрымаць адтуль да 60 мільярдаў еўра.

Калі першапачаткова атрымаецца выкарыстаць толькі нават частку сродкаў (поўнай сумы зазвычай не выкарыстоўваюць і "старыя", больш дасведчаныя члены Еўрасаюза), грошы са структурных фондаў і Фонду дапасавання ЕС могуць паспрыяць стварэнню тысяч працоўных месцаў, сотняў кіламетраў дарог і чыгуначных пуцей, навучанню і перакваліфікацыі дзесяткаў тысяч работнікаў.

Трэба заўважыць, што выніковасць выкарыстання структурных фондаў галоўным чынам залежыць ад саміх палякаў — ад таго, колькі і наколькі добра падрыхтаваных праектаў будзе накіравана ў Брусель з гэтай краіны. Таму адной з галоўных задачаў польскай адміністрацыі на найбліжэйшыя гады будзе навучыцца атрымліваць саюзную дапамогу. А пра тое, якое значэнне для развіцця Польшчы могуць мець структурныя фонды, сведчыць той факт, што іх памер больш чым у два разы перавышае агульную суму нацыянальных дзяржаўных інвестыцый.

Праўда, у сувязі з уваходжаннем у Саюз Польшча будзе павінна панесці і пэўныя выдаткі. У першы год сяброўства ў ЕС палякі мусяць унесці ў супольны бюджэт больш за 2,4 мільярда еўра. Еўрасаюз пагаджаецца, аднак, з тым, каб ужо ў першы год пасля ўваходжання колькасць грошай, якія Польшча атрымае з яго бюджэту, перавышала тую, якую яна заплаціць, на суму, большую чым выдаткі на падтрымку польскай эканомікі ў перыяд перад прыняццем. Так што ўсё будзе залежыць ад разумнага і выніковага выкарыстання рэсурсаў структурных фондаў.

Але найбольшая карысць ад уваходжання ў Еўрасаюз вынікае не з датацый, а з прыцягнення непасрэдных замежных інвестыцый. Пасля ўваходжання ў ЕС Польшча зробіцца краем, больш прыцягальным для інвестараў. Па-першае, узрасце бяспечнасць доўгатэрміновых інвестыцый: Польшча, як член ЕС, стане краінай больш стабільнай і больш прадказальнай з палітычнага і эканамічнага пункту гледжання. Па-другое, увядзенне саюзных прававых норм прывядзе да таго, што падставы функцыянавання інвестараў у Польшчы стануцца больш празрыстымі, прадказальнымі і прыцягальнымі для размяшчэння імі свайго капіталу менавіта ў гэтай краіне. Па-трэцяе, нават пасля ўваходжання ў ЕС працоўная сіла ў Польшчы застанецца таннейшай, чым у "старых" краінах-сябрах Саюза. Гэта прывядзе да таго, што стварэнне тут новых працоўных месцаў будзе каштаваць менш, чым, напрыклад, у Германіі, а дадатковым пазітыўным аргументам для інвестараў можа быць блізкасць вялікіх усходніх рынкаў збыту (такіх, як Расія ці Украіна). Пачацвёртае, рост прыбыткаў палякаў да сярэднееўрапейскага ўзроўню хутчэй за ўсё прывядзе да росту спажывання ў гэтай немалой краіне, што таксама можа быць паважным аргументам для інвестараў, якія шукаюць добрага месца на размяшчэнне сваіх капіталаў. Па-пятае, можна прадбачыць, што сяброўства ў Еўрасаюзе і хаця б частковае выкарыстанне сродкаў еўрапейскіх фондаў паспрыяе развіццю інфраструктуры (транспартнай, камунікацыйнай, навакольнага асяроддзя і г.д.) — вельмі важнага чынніка, які зазвычай уплывае на рашэнне інвестараў. Пры гэтым кожны замежны інвестар, які будзе сваё прадпрыемства на тэрыторыі Польшчы, абавязаны плаціць падаткі, што трапляюць і будуць трапляць у дзяржаўную скарбонку, а не ў Брусель. Інвестыцыі звязаныя таксама са стварэннем новых месцаў працы і змяншэннем беспрацоўя.

Пасля ўваходжання ў Еўрапейскі Саюз Польшча далучыцца да агульнай мытнай палітыкі. Гэта адкрые польскі рынак для еўрапейскіх тавараў, але адначасова дазволіць лягчэй прасоўваць польскія тавары на рынкі краінаў ЕС. Ніводзін урад гэтых краін не будзе ў стане абмежаваць для палякаў права вольнага гандлю. Суддзямі будуць спажыўцы, і палякі спадзяюцца, што іх тавары будуць купляцца не горш за цяперашнія ЕС-аўскія.

Сярод гэтых тавараў, несумненна, знойдзецца месца і для прадукцыі польскай сельскай гаспадаркі, а сёння польскай вёсцы патрэбныя грошы і новыя тэхналогіі. Фінансавая дапамога мусіць аднačасова трапляць у мясцовыя бюджэты (для развіцця інфраструктуры), да фірмаў (якія абслугоўваюць вёску і ствараюць новыя месцы працы) і да насельніцтва (для ўзмацнення ўнутранага попыту). Развіццё сельскіх абшараў — галоўная мэта адпаведных саюзных праграм. Без інтэграцыі Польшчы ў Еўрасаюз цяжка спадзявацца на паскарэнне працэсу пабудовы ці мадэрнізацыі вясковых школ, дарог, водаправодаў, каналізацыі, сховішчаў адкідаў, сістэм энергетыкі і тэлекамунікацыі і г.д.

У галіне павелічэння прыбыткаў вясковых жыхароў ЕС дае Польшчы не толькі суфінансаванне непасрэдных даплат, але таксама іншыя сацыяльныя (выплаты земляробам — да 450 еўра на асобу) і мадэрнізацыйныя інструменты (сродкі на пасадку лясоў на найменш урадлівых глебах, на павышэнне канкурэнтаздольнасці, даплаты за гаспадаранне на нязручна размешчаных абшарах — да 150 еўра на гектар).

Еўрасаюзаўская сістэма квот на сельскагаспадарчую прадукцыю з'яўляецца ключавым элементам забеспячэння адпаведных прыбыткаў земляробаў, а таксама попыту на тавары і паслугі неаграрнага сектару вясковага прадпрымальніцтва. Каціраванне прыводзіць да таго, што, хаця некаторых відаў прадукцыі прадукуецца менш, тавар можна прадаць з зыскам, бо вытворчасць загадзя дастасаваная да попыту, а дзяржаўная закупка гарантаваная і фінансаваная Еўрасаюзам. Альтэрнатывай квотам можа быць перавытворчасць і цыклічныя абвалы цэнаў.

Яшчэ адным важным для польскага грамадства прывабным фактарам членства ў ЕС з'яўляецца перспектыва ўваходжання ў "зону еўра". Пры гэтым выкананне ўмоваў гэтага ўваходжання (г.зв. Маастрыхцкія крытэрыі канвергенцыі) з'яўляецца цяжкай, але неабходнай задачай, нават па-за сувяззю з працэсам еўраінтэграцыі. Перадусім яно патрэбнае для забеспячэння трывалага і высокага ўзроўню эканамічнага росту. А на гэткі рост нельга разлічваць без дасягнення нізкага ўзроўню інфляцыі ды нізкай працэнтнай стаўкі, а таксама пры вялікім бюджэтным дэфіцыце і вялікім дзяржаўным доўгу.

Прыняцце еўра абароніць польскую гаспадарку ад валютных крызісаў, якія толькі за апошні час спрычыніліся да сур'ёзных эканамічных праблем у такіх розных краінах, як Расія, Аргенціна, Паўднёвая Карэя і іншыя. Вядома, што краіны з пераходнай эканомікай, такія, як Польшча, асабліва ўразлівыя на атакі спекуляцыйнага капіталу. Пасля ўваходжання ў "зону еўра" мясцовая гаспадарка будзе абаронена ад дзеянняў такога тыпу: валютныя спекулянты могуць давесці да абвалу курсу нацыянальнай валюты асобнай краіны, але наўрад ці яны здолеюць абваліць валюту такога моцнага эканамічнага ўтварэння, як Еўрапейскі Саюз.

Еўра палегчыць жыццё польскіх прадпрыемстваў: у працэсе экспарту сваёй прадукцыі ў краіны "зоны еўра" яны не будуць больш залежаць ад раптоўных зменаў курсу злотага, якія могуць пазбавіць іх прыбытку. Знікнуць таксама выдаткі, звязаныя з абменам валют, значная частка коштаў банкаўскіх паслуг, коштаў страхавання банкаўскіх пераводаў і г.д.

Такім чынам, насуперак пашыранай у грамадстве думцы, знікненне неабходнасці абмену валюты падчас замежных паездак не будзе галоўнай карысцю ад прыняцця Польшчай еўра ў якасці сваёй валюты. Агульнаеўрапейская валюта — гэта перадусім падстава стабільнай эканомікі і перспектывы развіцця для польскіх прадпрыемстваў.

Пасля далучэння Польшчы да Еўрапейскага Саюза будуць спрошчаныя працэдуры, звязаныя з атрыманнем працы палякамі на Захадзе. Як адзін з членаў Еўрасаюза, Польшча будзе мець у гэтай галіне значна лепшую сітуацыю, чым цяпер. Праўда, некаторыя дзяржавы ЕС (Германія, Аўстрыя, Францыя) выгандлявалі для сябе "пераходны перыяд" у справе поўнага пашырэння права вольнага перамяшчэння працоўнай сілы на грамадзянаў Польшчы. Аднак істотна тое, што палякі будуць мець такія самыя магчымасці працаваць на Захадзе, як і грамадзяне іншых краін ЕС.

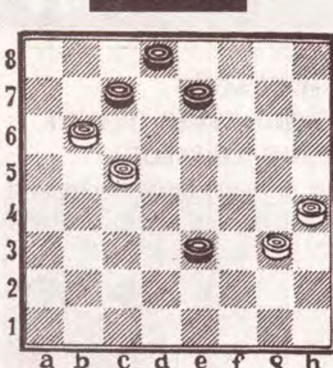
(Працяг на 4-й стар.)

Народная Воля
2 ВЕРАСНЯ 2004 г.

СУСТРЭЧА

Ларыса СІМАКОВІЧ, кіраўнік фальклор-тэатра «Госьціца»:

«У жыцці не хапае высокіх матэрый...»

Беларускі фальклор-тэатр "Госьціца" — бадай, адзіны тэатр, які паслядоўна імкнецца ўвасабляць старажытныя народныя традыцыі. Створаны ў 1986 годзе пры Белтэлерадыёкампаніі калектыў праіснаваў да 1 студзеня 2004 года. Без тэатра не абыходзілася ні адно народнае свята — Дзяды, Каляды, Купалле... Было знята больш за 20 іграваў фільмаў з яго ўдзелам. Калектыў неаднойчы прадстаўляў Беларусь за мяжой, збіраў поўныя залы ў Даніі, Нямеччыне, Італіі, Польшчы...

На пачатку года кіраўніцтва БДТРК кантракт з музыкамі скасавала. "У вашых паслугах больш не маем патрэбы", — паведамілі ***Ларысе СІМАКОВІЧ.***

— Ларыса, зараз ваш тэатр фактычна на вуліцы. Гэта азначае, што "Госьціца" спыніла сваё існаванне?

— У нас няма памяшкання, няма магчымасці поўнавартасна працаваць, але справа наша жыве. Зараз мы шукаем новыя варыянты працягу нашай дзейнасці. За мяжу, насуперак усім сцвярджэнням, з'язджаць не збіраемся: фальклор-тэатр можа існаваць і развівацца толькі на роднай зямлі.

— А што ўяўляе сабой беларускі фальклор?

— Фальклор — закадзіраваная мастацкая інфармацыя стагоддзяў. Уся сутнасць — унутры, і часам даволі цяжка туды зазірнуць. Фальклор вельмі самадастатковая субстанцыя, якую можна спазнаць, абудзіўшы сваю генную памяць. Ведаеце, калі да мяне прыходзілі сталічныя дзеці і пачыналі спяваць аўтэнтычнымі галасамі, я пераконвалася, што ўспрыманне фальклору ідзе менавіта праз генную памяць.

— Хто складае Вашу аўдыторыю?

— Пераважна моладзь і адраджэнцы.

— Калі Вы вырашылі звязаць сваё жыццё з фальклорным жанрам, то ўсведамлялі, што такая творчасць ніколі не будзе разлічана на вялікае кола гледачоў і слухачоў?

— Безумоўна. Але мы ніколі не змагаліся за масавасць. Мы не папса. Працуючы на патрэбу публікі, ёсць рызыка трапіць у палон штучных патрабаванняў. Мне занадта цесна і нецікава быць на такім узроўні.

— Вы, можна сказаць, стваральніца беларускага фальк-мадэрн-балета...

— Так, наш калектыў першым у Беларусі заявіў аб гэтым жанры. Працуючы ў "Госьціцы", я разумела, што калі мы не пойдзем далей, то наш ансамбль непазбежна завершыць сваё існаванне. Любы творчы калектыў, прайшоўшы пэўную цыклічнасць, вычэрпваецца, калі не пачынае працаваць над новымі формамі. Мадэрн — новае мысленне. Такім чынам — фальк-мадэрн-балет — закадзіраваная старажытная інфармацыя, якую мы "чытаем" праз нетрадыцыйнае мысленне.

— Крыху парадаксальнае спалучэнне даўніны і сучаснасці...

— Людзі XXI стагоддзя не могуць карыстацца тым спосабам мыслення, якое захаваў у сабе фальклор... Мы мыслім сучаснымі катэгорыямі. Таму дзве палярнасці — даўніна і сучаснасць — у пэўнай кропцы факусуюцца. Зразумейце, што час існуе не толькі гарызантальна, але і вертыкальна. Паганства, што існавала ў дахрысціянскі перыяд, існуе і зараз. Нічога нікуды не знікае... Таму мы — старэйшыя, а не малодшыя: за нашымі плячыма стаіць увесь род. Мы змяшчаем у сабе ўсю тую інфармацыю, усе тыя жыцці, што пражылі нашы продкі.

— Значыцца, наша пакаленне мудрэйшае за папярэдняе?

— Так павінна быць. Іншая справа, ці так ёсць... Мы амаль што не карыстаемся спадчынай прадзедаў.

— А як даведацца пра гэтую спадчыну, як зазірнуць у сваю душу?

— Позірк трэба звярнуць на сябе. Глядзець не на навакольны свет, а ў свой. Трэба навучыцца слухаць сябе.

— А каханне... Што ёсць для Вас гэтае пачуццё?

— Гэта найвышэйшыя вібрацыі, на якія здольная наша душа.

— Існуе меркаванне, што творчым людзям стан закаханасці патрэбны ўвесь час...

— Магчыма, творчым людзям асабліва, паколькі ствараць, рабіць штосьці годнае можна толькі ў стане высокіх вібрацый. Каханне — тая энергія, якая прымушае рухацца наперад, уздымае душу ўверх. Чаму так хочацца кахання? Таму што ў звычайным жыцці вельмі не хапае высокіх матэрый.

— А што рабіць, калі каханне не акрыляе, а прыносіць адны расчараванні?

— Каханне — гэта справа аднаго, а не дваіх. Галоўная яго функцыя духоўная, а не фізіялагічная. Не палічыце за высокія словы, але дзякуй Богу, калі каханне прыйшло да вас. Яно дапамагае вам адкрыць у сабе новыя старонкі... І няважна, што каханы чалавек не побач, ёсць і іншыя спосабы сустрэчы з ім — праз музыку, зоркі, агульныя ўспаміны. Каханне — вашы новыя магчымасці.

— Па-Вашаму, кожнаму чалавеку трэба прайсці праз няшчаснае каханне?

— Не абавязкова. Каханне перастае быць няшчасным, калі чалавек усведамляе, што ў любым выпадку гэта адна радасць. Я б параўнала каханне з ракетаносьбітам.

— Вы згодны з тым, што беларусы — памяркоўныя. Калі так, то добра гэта ці дрэнна?

— Мы — кансерватыўныя. Вы ніколі не думалі, чаму самы старажытны фальклор захаваўся менавіта на Беларусі? Дзякуючы нашаму кансерватызму. Вядома, кожнаму народу ўласцівы свае, адметныя рысы. Італьянцы — больш тэмпераментныя, немцы — маўклівыя... Беларусы ж сто разоў усё узважаць і толькі пасля зробяць. Я лічу, што гэта не самая дрэнная рыса.

— Але зноў жа, кажуць, што менавіта з-за нашай славутай памяркоўнасці мы гатовы трываць усё, што нам насаджаюць. І што мы самі вінаваты ў тым, што адбываецца зараз...

— Я б так адказала: немагчыма стварыць разбураючы. Мала проста загнаць людзей на выбарчы ўчастак альбо насадзіць якія-небудзь каштоўнасці. Рэвалюцыя павінна адбыцца ў нашых сэрцах. Грамадства павінна прайсці праз пэўныя стадыі эвалюцыі.

Нядаўна, памятаю, пасля рэпетыцыі ў Купалаўскім тэатры выйшла на Кастрычніцкую плошчу: людзі гуляюць, п'юць, танчаць. Я тады падумала, да якога стану трэба давесці народ, каб яму патрэбна было так мала для шчасця...

— Але гэта наш народ, іншага не дадзена. Дзе выйсце, як абудзіць грамадства ад спячкі?

— Адказ — у гісторыі чалавецтва, і беларус тут не выключэнне. Гісторыю і мастацтва ствараюць адзінкі. Іх праца ў мітусні не заўважная, але гэтай працы ў рэшце рэшт будзе."Тусоўшчына" з пункту гледжання гісторыі сыходзіць, вечнае — застаецца...

Працэс эвалюцыі нашага грамадства я б параўнала з пляценнем макрамэ... Гэта вельмі доўгая, карпатлівая праца, трэба акуратна сплесці ўсе петлі, ніводнай не прапусціць. Так і ў беларусаў — доляй наканавана плесці жыццёвыя петлі. Але рана ці позна вынік будзе.

— Ларыса, а ў чым, на Ваш погляд, галоўная функцыя мастацтва?

— Як і любой творчасці — у пераўтварэнні чалавечай душы. Мастак не павінен ісці на патрэбу соцыуму. Сапраўдныя мастакі таму такія і бедныя. Узняўшыся да пэўнай духоўнай вышыні, творца разумее, што вышэй гэтага палёту ў жыцці няма...

— Але матэрыяльны стымул таксама немалаважны...

— Ведаеце, калі ў мяне пытаюцца, колькі грошай каштуе той ці іншы канцэрт, я адказваю, што грашовага эквіваленту музыцы няма!

Вольга КЛАСКОЎСКАЯ.

Еўрапейскі Саюз:

учора, сёння, заўтра

(Працяг. Пачатак на 3-й стар.)

Для маладых палякаў інтэграцыя з Еўрасаюзам азначае магчымасць вольнага навучання за мяжою. Грамадзяне гэтай краіны будуць трактаваныя ў навучальных установах ЕС, як любыя іншыя грамадзяне аб'яднанай Еўропы. Напрыклад, калі малады паляк паедзе вучыцца ў Францыю, Германію ці Іспанію, то будзе плаціць там за навучанне столькі ж, колькі француз, немец ці іспанец, а таксама будзе мець магчымасць атрымліваць стыпендыі ды сацыяльную дапамогу. Пры гэтым трэба заўважыць, што ў большасці саюзных краін вучоба ў дзяржаўных школах, ліцэях і універсітэтах з'яўляецца бясплатнай. Ну і, натуральна, не патрэбная будзе палякам ніякая віза, бо з 1 мая 2004 года яны становяцца грамадзянамі Еўропы.

Хто дакладна ў гэтай краіне ў найбольшай ступені выйграе ад інтэграцыі, будзе відаць ужо праз некалькі год, але ўжо сёння ў Польшчы разлічваюць, што перадусім гэта будзе:

* Моладзь. Зможа вучыцца ў школах і ВНУ на тэрыторыі ўсяго Саюза, а дыпломы, атрыманыя ў польскіх навучальных установах, будуць прызнавацца ва ўсёй аб'яднанай Еўропе. З'явяцца большыя магчымасці для міжнародных абменаў вучнямі, студэнтамі, настаўнікамі. Тыя з выпускнікоў польскіх вучэльняў, хто будзе гатовы да пераездаў, змогуць распачаць працу ў любой краіне Саюза, дзе іх веды будуць запатрабаваныя.

* Сяляне. Усе польскія земляробы атрымаюць даплаты на кожны гектар, які яны абрабляюць, а тыя, хто будзе выраблять прадукцыю, датаваную з бюджэту Еўрасаюза, будуць атрымліваць даплаты і за гэтую прадукцыю. Сяляне змогуць карыстацца сродкамі з фондаў мадэрнізацыі сельскай гаспадаркі. Еўрапейскі Саюз выдаткоўвае вялікія сумы грошай на рэструктурызацыю вёскі, развіццё вясковай інфраструктуры, прафесійную адукацыю, выраб экалагічнай прадукцыі, на больш раннія пенсіі для земляробаў.

* Прадпрымальнікі. Пасля ліквідацыі мытных бар'ераў палегчыцца як экспарт тавараў, зробленых у Польшчы, так і імпарт тавараў і новых тэхналогій, якія будуць садзейнічаць павышэнню канкурэнтаздольнасці польскай гаспадаркі.

З'явіцца магчымасць атрымання сродкаў з саюзных фондаў, палегчыцца доступ да танных банкаўскіх крэдытаў. Польскія фірмы стануцца больш прывабнымі ў вачах сваіх замежных контрагентаў.

Урэшце, можна сказаць, што большасць палякаў упэўненая: інтэграцыя з Еўрасаюзам будзе карыснай для ўсіх іх. Прыход новых тэхналогій будзе спрыяць развіццю польскай эканомікі, што мусіць прывесці да змяншэння беспрацоўя і паляпшэння матэрыяльнага становішча грамадзянаў. Польшча станецца краінай, больш прыцягальнай для замежных інвестараў. Палякі атрымаюць права свабодна сяліцца і знаходзіць працу ў любой краіне Еўрасаюза, вольна перамяшчацца па Еўропе. Увядзенне ў жыццё шмат якіх саюзных нормаў паспрыяе як ахове і паляпшэнню стану навакольнага асяроддзя, так і паляпшэнню якасці польскіх прадуктаў жывёлагадоўлі і раслінаводства. З дапамогай структурных фондаў і іншых праграм дапамогі мусіць палепшыцца дарожная і транспартная інфраструктура.

Такім чынам, большая частка польскага грамадства гатовая падзяліць думку пра тое, што інтэграцыя іх краіны з Аб'яднанай Еўропай з'яўляецца шанцам на паляпшэнне іх жыцця, і пагадзіцца з Тадэвушам Паўлякам у тым, што "выгадаў ад уваходжання ў Еўрасаюз будзе, несумненна, больш, чым нейкіх негатыўных наступстваў".

(Матэрыял падрыхтаваны на падставе праекта "Еўрапейскі Саюз: што гэта такое?" пад рэдакцыяй **Ігара ЛЯЛЬКОВА).**

(Працяг будзе.)

Шлях за Кубкам свету пачынаецца з Нарвегіі

Зусім хутка, 8 верасня, нацыянальная зборная Беларусі па футболе матчам супраць зборнай Нарвегіі возьме старт у адборачным турніры да чэмпіянату свету-2006 года. Матч пройдзе ў Осла на стадыёне "Уллевал" і распачнецца ў 21.00 па беларускім часе.

Галоўны трэнер беларускай зборнай Анатоль Байдачны выклікаў на матч 23 футбалісты:

Галкіперы — Васіль Хамутоўскі (1978 год нараджэння; Сцяуа, Бухарэст, Румынія; 8 гульняў за зборную), Аляксандр Суліма (1979; Нёман, Гродна; 3), Юрый Жаўноў (1981; БАТЭ, Барысаў; 1); **Абаронцы** — Сяргей Штанюк (1973; Шыннік, Яраслаўль, Расія; 49 гульняў/2 галы), Дзмітрый Раўнейка (1980; Ротар, Валгаград, Расія; 9/0), Ігар Тарлоўскі (1974; Аланія, Уладзікаўказ, Расія; 16/1), Сяргей Ясковіч (1972; Масква, Расія; 22/0), Сяргей Гурэнка (1972; Лакаматыў, Москва, Расія; 68/3), Андрэй Лаўрык (1974; Амкар, Перм, Расія; 27/0), Аляксандр Шагойка (1980; Гомель; 0/0); **Паўабаронцы** — Сяргей Амельянчук (1980; Арсенал, Кіеў, Украіна; 14/0), Максім Рамашчанка (1976; Дынама, Масква, Расія; 42/10), Уладзімір Карыцька (1979; Аланія, Уладзікаўказ, Расія; 5/0), Дзяніс Коўба (1979; Крылы Саветаў, Самара, Расія; 14/1), Вячаслаў Глеб (1983; Гамбург, Германія; 1/1), Аляксандр Кульчый (1973; Шыннік, Яраслаўль, Расія; 43/3), Аляксей Сучкоў (1981; Карпаты, Львоў, Украіна; 0/0), Дзяніс Сашчэка (1981; Тарпеда, Жодзіна; 0/0); **Нападаючыя** — Віталь Кутузаў (1980; Сампдорыя, Генуя, Італія; 18/5), Віталь Булыга (1980; Амкар, Перм, Расія; 6/2), Генадзь Блізнюк (1980; Сокал, Саратаў, Расія; 2/1), Леанід Ковель (1986; Дынама, Мінск; 1/0), Раман Васілюк (1978; Дынама, Брэст; 16/7).

Віталь ГАРБУЗАЎ.

2

верасень

ЧАЦВЕР
Усх. 6.19 Зах. 19.58
Даўж. дня 13.39
Поўня 30 жніўня

65 гадоў таму пачалася другая сусветная вайна

ШАШКІ

Рэсурсы для абароны

Класіфікацыйны конкурс-15 працягваем сёмым заданнем — пазіцыяй майстра спорту з Наваполацка **Пятра ШКЛУДАВА** на яго прызы:

Белыя: b6, c5, g3, h4 (4).

Чорныя: c7, d8, e3, e7 (4).

Ход белых. Ці ёсць у чорных рэсурсы для абароны? Заданне ацэньваецца ў тры ачкі. Калі будзе жаданне, пераўтварыце пазіцыю ў кампазіцыю.

Тэрмін для адказаў — традыцыйных два тыдні. Чакаем іх па адрасе: **220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а, рэдакцыя газеты "Народная воля", "Шашкі".**

Супаставім рашэнні

Праверце, калі ласка, рашэнні пазіцый, змешчаных 1 ліпеня.

"Новы конкурс". Заданне № 1 класіфікацыйнага конкурсу-15 (П.Шклудаў): dc7, g7, d2, c3x.

"Практыкам на заметку". А.Зялінскі—А.Кагоцька: раней белыя памыліліся 5.c1-d2. І.Ліпай—В.Якусевіч: белыя маглі выйграць 1.fe3 bc7 2.ed4 cb6 3.cd6 ba5 4.de7! ab4 5.ef8 ba3 6.ab8 ab2 7.bg3 8.de5 9.f:c1x.

Першымі правільныя рашэнні прыслалі: В.Грабенка, І.Мацкевіч, С.Краіла, П.Чэрнак, П.餐Каролік, У.Захарчук, А.Ашыхмін, А.Ляхоўскі, У.Сапяжынскі, А.Кагоцька, А.Перавознікаў, Г.Логвінаў, А.Янчук, А.Белы, М.Падбярэзскі, М.Клязовіч, А.Сняжкоў, Аляксандра Камінская, А.Пярхальскі, Л.Жыхар, У.Сергіеня, В.Кардаш, В.Масквіч, М.Гардзіеўскі, Ч.Сінкевіч, А.Чумакоў, У.Таратушкін, М.Андрушчанкаў, Ф.Хадачынскі, В.Дзялендзік, В.Краўчук, Д.Камчыцкі, а таксама С.Курапатаў з Ямала-Ненецкай аўтаномнай акругі.

"Для мяне "Народная воля" — не толькі любімая рубрыка самай народнай гульні, а яшчэ і глыток свежага паветра", — піша Пётр Чэрнак з Брэста.

"Спадзяюся, што рэдакцыя вытрымае ўсе нападкі тых, хто так хоча ліквідаваць адзіную незалежную газету, — пачынае свой ліст з рашэннямі шашачных заданняў Васіль Дзялендзік з Бабруйска. — *Жадаю супрацоўнікам "Народнай волі" здароўя для мужнасці і творчых поспехаў!".*

Шошынская атака

Як абяцалі, змяшчаем партыю паміж кандыдатамі ў майстры спорту Барысам Абрамавым і Вільямам Астрынскім, якая адбылася ў мінскім парку імя Чэлюскінцаў: 1.cb4 fg5 2.gf4 gf6 3.bc3 fe5 4.ba5 5.h:f4 hg7 6.ab2? ef6 7.fg3 gh4 8.ed4 9.g:e3 dc5?! Чорныя пайшлі на рызыку, каб на вачах балельшчыкаў прадэманстраваць шошынскую (легендарны шашыст Шошын) разгромную камбінацыю (лепш было 9... de7). Паколькі мікраматч быў маланкавым, белыя "клюнулі": 10.ef2? cb4 11.a:c5 hg5 12.f:h6 fe7 13.h:d6 14.a:c7 b:b4 15.c:a5 e:g3x.

«Етвызь-2004»

Пад такой прыгожай назвай у Драгічыне ладзіўся традыцыйны рэспубліканскі турнір. У ім прынялі ўдзел 56 ігракоў з усіх рэгіёнаў краіны, у тым ліку 12 майстроў спорту.

Упэўненую перамогу атрымаў Яўген КАНДРАЧЭНКА з Гомеля, які набраў 15 ачкоў з 18 магчымых (+6 з 9). Ён жа выйграў і бліцтурнір — прычым трэці раз падрад.

Другое-чацвёртае месцы падзялілі мінчане Вячаслаў Палянскі і Юрый Файнберг, Васіль Навумік з Ваўкавыска (па +4), пятае-сёмае (па +3) — мінчане Уладзімір Беляеўскі і чэмпіён Беларусі Кірыл Хайнюк, Аляксандр Андрыянаў (Ваўкавыск). Так усіх расставіў каэфіцыент. Восьмае прызавое месца заняў Мікалай Піцуха з Драгічына.

Турнір прайшоў на высокім узроўні дзякуючы падтрымцы старшыні райвыканкама Васіля Міхайлавіча Хваціка і арганізатарскім здольнасцям міжнароднага майстра Васіля Нагурнага.

І, канешне, вострыя сюжэты не маглі абысці гэты турнір:

1.Белыя (Віктар Бялецкі, Бяроза): a1, b2, c1, c3, e3, f4, g3, h4 (8).

Чорныя (Ю.Файнберг): a3, a5, b6, b8, d6, d8, f6, f8 (8).

Тут белыя згулялі лагічна 1.fg5, на што чорныя адказалі ашаламляльным ходам і ...ab4!!x. Нейкі нязгасны талент у пяціразовага чэмпіёна Беларусі Юрыя Файнберга!

2.Белыя (Віктар Кржывіцкі, Мінск): a1, a3, b2, c3, d2, e3, f4, g1, g3, h2, h4 (11).

Чорныя (Я.Кандрачэнка): a5, b8, c7, d6, d8, e7, f6, f8, g5, h6, h8 (11).

У партыі быў зроблены не мацнейшы ход 1...cb6. Па-за гульнёй жа застаўся працяг 1...dc5! 2.cd4 fe5!!, пасля чаго ў белых чатыры баі і ўсе прайграюць. Было б не менш выразна, чым у №1!. Адно суцяшэнне, што чорныя самі звярнулі ўвагу на такую крутую развязку.

Аб усім гэтым паведамілі па тэлефоне, як кажуць, непасрэдныя "віноўнікі ўрачыстасці" — нашы пастаянныя карэспандэнты Юрый Файнберг і Яўген Кандрачэнка.

Сюрпрызы

Мы ўжо друкавалі кароткае, але ёмістае па змесце пісьмо Івана Мельніка: *"Зазірнуў неяк у бібліятэку і ўбачыў цэлы стос газет "Народная воля" на стале ў аднаго з чытачоў, які расказаў, што нехта падпісаў нас на яе. На жаль, яна знікла — можа, дабрачынная падпіска скончылася. А шкада, бо надта хораша выглядала "Народная воля" сярод іншых выданняў".*

"Зайшоў у бібліятэку і быў прыемна здзіўлены, калі ўбачыў падшыўку "Народнай волі". Спытаў, з якога часу падпісаліся? Мне адказалі, што на "Народную волю" няма ліміту, а кожны дзень з дому прыносіць і падшывае свой уласны экземпляр газеты адзін пенсіянер, былы настаўнік, — дадае другі наш канкурсант Павел Каролік. — *Калі я збіраў подпісы за Зянона Пазьняка, гэты шчыры сябра "Народнай волі" мяне гасцінна сустрэў у сваёй кватэры, пачаставаў гарбатай".*

Мікалай ГРУШЭЎСКІ, майстар спорту.

ШАХМАТЫ

Этюдный шедевр

Познакомьтесь с этюдной миниатюрой российских шахматных композиторов Б.Гусева и К.Сумбатяна. Композиция была признана лучшим этюдом 1998 года в мире!

Белые: Кра8, Сh5, Ка1, п. b5 (4).

Черные: Кра4, Лd2 (2).

Выигрыш.

1.b6 Кра3! (Лучшая защита. Не помогает 1...Лa2 2.b7 Крb5+ 3.Крb8 Л:a1 4.Крc8! Лc1+ 5.Крd7 или 1...Лd5 2.Сf3 Лa5+ 3.Крb7 Крb4 4.Кc2+! Крc3 5.Крc6 Кр:c2 6.b7 Лa6+ 7.Крc5! Лa5+ 8.Крb4 Лa2 9.Сe4+ Крc1 10.Сd5! Лb2+ 11.Сb3! (2.b7 Лd8+ 3.Кра7 Крb2! 4.Сg4! Лe8) или 4...Кр:a1 5.Сc8 Лd2 6.b8Ф Лa2 7.Сa6!) 5.Сd7! Лf8 6.Кb3! Кр:b3 7.Сc8! Лf7 8.Сe6+ 9.С:f7, 5...Лh8 6.Кc2! Кр:c2 7.Сc8! Лh7 8.Сf5+ Крc3 9.С:h7.

Шахматная элита
Рейтинги сильнейших шахматистов мира

С 1983 года рейтинг-лист ФИДЕ бессменно возглавляет Гарри Каспаров. И хотя в последнее время гроссмейстер несколько снизил свои турнирные показатели, Каспаров тем не менее продолжает уверенно лидировать с рейтингом 2817. На второй позиции закрепился лучший шахматист 2003 года экс-чемпион мира ФИДЕ Вишванатан Ананд (Индия) — 2782. Лишь третьим в списке действующий чемпион мира россиянин Владимир Крамник — 2770. В сорок лучших в мире входят также гроссмейстеры: 4.Александр Морозевич (Россия) — 2743, 5.претендент на звание чемпиона мира Петер Леко (Венгрия) — 2741, 6.Майкл Адамс (Англия) — 2738, 7.Веселин Топалов (Болгария) — 2737, 8.сильнейшая в мире шахматистка Юдит Полгар (Венгрия) — 2728, 9.чемпион России Петр Свидлер — 2727, 10.Алексей Широв (Испания) — 2725, 11.экс-чемпион мира ФИДЕ Руслан Пономарев (Украина) — 2722, 12.Василий Иванчук (Украина) — 2715, 13.Евгений Бареев (Россия) — 2715, 14.Этьен Бакро (Франция) — 2712, 15.Борис Гельфанд (Израиль) — 2709, 16.Александр Грищук (Россия) — 2705, 17.Владимир Акопян (Армения) — 2692, 18.Алексей Дреев (Россия) — 2690, 19.Сергей Рублевский (Россия) — 2686, 20.Ливиу-Дитер Нисипяну (Румыния) — 2686, 21.Найджел Шорт (Англия) — 2684, 22.Вадим Милов (Швейцария) — 2683, 23.экс-чемпион мира Анатолий Карпов (Россия) — 2682, 24.Е.Цзянчуань (Китай) — 2681, 25.Люк Ван Вели (Голландия) — 2680, 26.Иван Соколов (Голландия) — 2679, 27.Александр Белявский (Словения) — 2679, 28.Эмиль Сутовский (Израиль) — 2679, 29.Франциско Вальехо (Испания) — 2679, 30.Зураб Азмайпарашвили (Грузия) — 2679, 31.Владимир Малахов (Россия) — 2674, 32.Левон Аронян (Армения) — 2671, 33.Предраг Николич (Босния) — 2671, 34.Илья Смирин (Израиль) — 2671, 35.экс-чемпион мира ФИДЕ Александр Халифман (Россия) — 2669, 36.Михаил Гуревич (Бельгия) — 2667, 37.Жоэль Лотье (Франция) — 2666, 38.сильнейший белорусский гроссмейстер Алексей Александров (Минск) — 2666, 39.Кришнан Сашикиран (Индия) — 2666, 40.Константин Сакаев (Россия) — 2664. Такой же рейтинг имеет 17-летний бакинский гроссмейстер Теймур Раджабов.

В первую сотню рейтинг-листа входит и гроссмейстер из Могилева Алексей Федоров — 2620, занимающий 83-е место.

Наибольшее представительство в элитной сотне имеет Россия — 22. У Украины — 6 мест, Армении — 5, США, Германии, Венгрии, Франции — по 4, Англии, Испании, Китая, Голландии, Израиля, Польши — по 3, Беларуси, Индии, Грузии, Кубы, Казахстана, Азербайджана, Дании, Молдовы — по 2, еще 15 стран — по одному представителю.

Гроссмейстерская победа

Мы сообщали о победе московского гроссмейстера Александра Морозевича на турнире в Биле (Швейцария). Напомним, что там россиянин набрал в 10 партиях 7,5 очка легко завоевал первый приз, не проиграв в турнире ни одной партии. А ведь соперниками Морозевича были известные гроссмейстеры экс-чемпион мира Руслан Пономарев (Украина), Кришнан Сашикиран (Индия), Этьен Бакро (Франция), Янник Пелетье (Швейцария) и Люк МакШейн (Англия).

Приводим одну из партий Морозевича, выигранную на этом турнире.

Я.Пелетье—А.Морозевич
Французская защита

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Кc3 de 4.К:e4 Кd7 5.Кf3 Кgf6 6.Сd3 c5 7.К:f6+ К:f6 8.dc С:c5 9.Фe2 o-o 10.Сg5 h6 11.h4 Фa5+ 12.Сd2 Фb6 13.o-o-o e5! 14.К:e5 Лe8 15.Кc4. Заслуживало внимания 15.Сc3. 15...Фa6! 16.Фf3 Сg4 17.Фg3 Ф:a2 18.Сc3 Кe4 (Здесь очень сильно было 18...Лad8! Например: 19.С:f6 Фa1+ 20.Крd2 Сb4+ 21.c2 Лe2x!, 19.Кa3 Сd6 20.f4 Кd5 21.Сe5 С:a3 22.Ф:g4 Л:e5 23.fe Ф:b2+ 24.Крd2 Сb4+ 25.Крe2 Ф:e5+ 26.Сe4 Кc3+) 19.С:e4 Л:e4 20.Кd2 Лd4 21.С:d4 С:d4 22.Фb3 Фa1+ 23.Кb1 С:d1 24.Л:d1 С:f2 25.Лd7 Лf8 26.h5? (Необходимо было играть 26.Фa3 с разменом ферзей, хотя и тогда черные сохраняли шансы на победу.) 26...Фa5. (Грозит 27...Фe1+ 28.Лd1 Сe3+ 29.Кd2 С:d2+!) 27.Кc3 Ф:h5 28.Ф:b7 Лe8 29.Крb1 Сb6 30.Кра2 Фf5 31.Крb3 Лe3 32.Фd5 Лe5 33.Фd6 Лc5 34.Фe7 Лc8 35.Фd6 Лe8 36.Фd5 Фg6 37.Кра2 Лe3 38.Фa8+ Крh7 39.Фd5 Лe6 40.Фd2. В этой трудной позиции белые просрочили время и им было зачтено поражение.

Три победителя

В Минске в Центре олимпийской подготовки по шахматам и шашкам прошел турнир по быстрым шахматам. Соревнования проводились по швейцарской системе в 9 туров при 40 участниках. Со старта турнирную таблицу возглавил кандидат в мастера из Борисова Виктор Тахиров, победивший в 5 первых турах. Лишь на финише самым титулованным участникам удалось настичь лидера. В итоге, набрав по 7 очков из 9 возможных, сразу три участника финишировали вместе. По дополнительным показателям первый приз был присужден В.Тахирову, второй — международному мастеру Валерию Смирнову, третий — мастеру спорта Андрею Малюшу.

Четверг, 2 сентября

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30, 20.00 "Деловая жизнь".
09.05, 20.05 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.05 "Спасатели".
10.30 "Школа на свежем воздухе". Сериал.
11.05, 18.15 "Богатые и знаменитые". Сериал.
12.10 "Расписание на послезавтра". Киноповесть.
13.35 "Откровения" Д.Смольского. Док.фильм.
14.05 "Песня не про пять минут". Видеофильм АТН.
14.15 "Путешествие дилетанта".
14.45 "Слово для дебютанта".
15.15 "Команда "SOS". Сериал.
16.05 "5х5".
17.05 "Школа на свежем воздухе". Сериал.
17.30 "Новая коллекция Олега Лукашевича".
19.10 "Сфера интересов".
19.35 "Судьба человека".
21.00 "Панорама".
21.50 "Права человека. Взгляд в мир.
22.00 "Клуб похитителей". Комедия.

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 23.00 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05, 19.05 "Клон". Сериал.
09.55, 18.10 "Дом". Реалити-шоу.
10.45 "Дисней-клуб".
15.30 "Ангел на дорогах". Сериал.
16.25 "Женщины в любви". Сериал.
17.15 "Вера Мухина. Испытание". Док.фильм.
20.00 "Время".
21.00 "Черный ворон". Сериал.
22.05 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
23.15 "Доктор Живаго". Сериал.

РОССИЯ

07.45, 19.55 "Каменская-3". Сериал.
08.45, 16.50 "Ундина-2. На гребне волны". Сериал.
09.45, 18.50 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
10.30, 19.30, 22.00 "Местное время. Вести — Москва".
10.50 "Бедная Настя". Сериал.
11.50 "Что хочет женщина". Ток-шоу.
16.20 "Кулагин и партнеры".
17.50 "Марш Турецкого". Сериал.
19.50 "Спокойной ночи, малыши!".
21.00 "Красная капелла". Сериал.
22.20 "Танец со смертью".
23.15 "Елизавета". Драма.

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.45 Новости.
08.10 "Наше наследие".
08.20 "Апокриф". Ток-шоу.
09.00 "Эпизоды". Михаил Филиппов.
09.45, 17.55 "Долгое жаркое лето". Сериал.
10.30, 15.40 Мультфильмы.
10.55, 18.55 "За кулисами". Сериал.
11.45 "Обычный необычный день".
12.15 "Академик Иван Павлов". Худ.фильм.
14.10 "Свет далекой звезды".
14.40 "Мультиклуб".
15.05 Не зевай!".
15.15 "Бум".
16.05 "Нежный возраст". Сериал.
16.35 "Живые камни". Док.сериал.
17.00 "Августовский канал: связь времен". Видеофильм АТН.
17.10 "Из архивов БТ".
17.25 "Площадь искусств".
19.45 "Дела семейные".
20.30 "Колыбельная".
21.00 "Культурная революция".
21.55 "Атланты в поисках истины".
22.20 Хоккей. Кубок мира-2004. Германия—Финляндия.

НТВ

09.00, 15.00, 18.00, 23.30 "Сегодня".
09.20 "Преступление в стиле "Модерн".
09.55 "Кулинарный поединок".
10.55, 18.40 "Улицы разбитых фонарей-6". Сериал.
15.20 "Принцип домино".
16.25 "Таксист". Сериал.
17.35 "Криминальная Россия".
19.50 "Место под солнцем". Сериал.
21.00 "Страна и мир".
21.40 "К барьеру!".
22.55 "Нет выхода". Триллер.

СТВ+RenTV

06.20, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.35 "Близнецы судьбы". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.00 "Светская хроника".
08.15, 23.10 "Технология".
08.25 "Судьбы своей хозяйка".
08.50 Рыцари света". Мультсериал.
09.15 "Затерянный мир". Приключенческий фильм.
10.50 "Проект "Отражение". Док.фильм.
11.40 "Ecce Homo".
12.00 "Час суда".
12.45 "Дикая планета". Док.фильм.
13.50, 18.30 "Пассажир без багажа". Сериал.
14.45 "ОБЖ, или Особенности жанра". "ОБЖ или Один и без оружия". Сериал.
15.45 "Маска". Мультсериал.
16.15 "Добро пожаловаться...".
17.00 "Зачем тебе алиби?". Сериал.
18.15 "Театральные истории".
20.15 "Тема дня".
20.30 "Добрый вечер, малыш".
20.55 "Воин мечты". Боевик.
23.20 "Турпоход".
23.30 "Новости мировой шоу-индустрии".
00.15 "Секретные материалы". Сериал.
01.00 "Новости СНГ".

8-Й КАНАЛ

07.00, 16.45 "Не будите спящую собаку". Сериал.
08.10, 17.50, 21,00 "Телемагазин".
08.15 "Программа мультфильмов".
09.15, 19.45 "Атомик Филмз" и "К-видео" представляют...
09.20 "Трюкачи Голливуда".
09.40, 19.50 "Горец". Сериал.
10.30, 21.10 "Американская дочь". Худ.фильм.
16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
18.00 "Возвращение дракона". Боевик.
20.45 "Вечарніца".

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение".
07.35 "Газетный дождь".
07.45 "Особо опасные". Детектив.
09.20, 15.30 Мультфильмы.
09.40 "Войди в свой дом".
09.45 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 "События. Время московское".
10.15 "Дата".
11.10 "Отдел "Х".
11.50 "Квадратные метры".
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.20, 18.40 "Экспо-новости".
14.30 "Музыкальный серпантин".
15.00 "Регионы: прямая речь".
16.00 "Комиссар Мулен". Сериал.
17.15 "21-й кабинет".
18.00 "Таковы эти женщины". Сериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы".
18.55 "Криминальный дуэт". Детектив.
20.40 "Районная столица".
21.40 "Секретные материалы: расследование ТВЦ".
22.30 "Времечко".
23.20 "25-й час. События. Время московское".
23.40 "Супердиск".
00.00 "Ханжество". Триллер.

EUROSPORT

09.30 Экстремальный спорт. "Молодежная зона".
10.00 Парусный спорт. "Под парусами".
10.30 Гольф. Европейский турнир в Германии.
11.00 Гольф. Турнир PGA в США.
12.00 Конный спорт. Кубок наций "САМСУНГ" в Бельгии.
13.00 Ралли. Чемпионат мира в Японии.
13.30 Тяжелая атлетика. Олимпийские игры.
14.45 Теннис. "Новичок".
15.00, 18.00, 01.00 Теннис. US Open.
00.45 Новости "Евроспорта".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс(017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 550 экз. Заказ № 723.